

|| МАТЕРІАЛИ
|| КРИМІНАЛЬНОЇ
|| СПРАВИ № 475

"Голодомор 1932–1933 років в Україні"

В 1932–1933 роках в Україні сталінським тоталітарним режимом вчинено найстрашніший злочин проти людяності – Голодомор – геноцид українського народу, що призвело до загибелі мільйонів громадян.

Після повалення в листопаді 1920 року Української Народної Республіки більшовицький режим розпочав на її території активні дії щодо **недопущення відновлення незалежної української держави** шляхом проведення жорстокої репресивної політики, спрямованої на встановлення комуністичного ладу і придушення будь-яких партій і рухів, які відстоювали ідею української самостійності.

З цією метою керівники комуністичної більшовицької партії – **Сталін** (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович – генеральний секретар Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків (ЦК ВКП(б)); **Молотов** (Скрябін) В'ячеслав Михайлович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради Народних Комісарів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); **Каганович** Лазар Мойсейович – секретар ЦК ВКП(б); **Постишев** Павло Петрович – секретар ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, перший секретар Харківського обкому КП(б)У; **Косіор** Станіслав Вікентійович – член ЦК ВКП(б), генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України (КП(б)У); **Чубар** Влас Якович – член ЦК ВКП(б), член Політбюро ЦК КП(б)У, Голова Ради Народних Комісарів Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР); **Хатаєвич** Мендель Маркович – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У розпочали **насильницьку колективізацію сільського господарства** і депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їхнього майна, репресії та фізичне знищення українців.

Вказані дії призвели до руйнації традиційних форм сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що спричинило **голод серед українського населення** в 1928-1929 роках. Після цього на території УСРР розпочалися **масові антирадянські повстання, найбільш відоме з них Павлоградське**, яке нарівні з іншими було придушено з особливою жорстокістю військами та спецзагонами.

Слідчими встановлено, що саме Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. **штучно створили життєві умови для фізичного знищення українських селян**, використавши такі репресивні механізми та способи:

- **встановлення для України плану хлібозаготівель, що не міг бути виконаний;**

- занесення за рішеннями Центрального комітету Комуністичної партії більшовиків України, обкомів та райкомів партії цілих районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на так звані **«чорні дошки»**, що означало блокування їх спецзагонами та військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, вилучення всіх продуктів харчування, заборону торгівлі;

- **ізоляція території України** спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією з метою недопущення виїзду голодуючих за межі республіки;

- **заборона листування**;
- запровадження «**натуральних штрафів**», тобто вилучення картоплі, м'яса та інших продуктів харчування;
- проведення постійних **обшуків** з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування та готової їжі;
- посилення репресій, включаючи **розстріли** осіб, які вчиняли спротив діям влади тощо;
- прийняття рішень щодо депортації селянських родин з України.

Вказані дії періоду 1932–1933 років охоплювали усі регіони й населені пункти України.

У цей період до українського селянства представниками більшовицької влади масово застосовувалось насилля: побиття, вилучення реманенту, посуду тощо.

Протягом 1932 – 1933 років **на так звані «чорні дошки» на теренах України було занесено 735 районів, сіл, хуторів, колгоспів, радгоспів, артілей.**

Згідно з **висновком судової науково-демографічної експертизи** Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України **внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб**, а з урахуванням 6 млн. 122 тис. потенційно ненароджених дітей Україна втратила **10 млн. 63 тис. осіб.**

Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції від 11 грудня 1946 року оголосила, що **геноцид є злочином**, який порушує норми міжнародного права, суперечить духу та цілям ООН і цивілізований світ **засуджує його.**

Конвенцією ООН «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» 1948 року **геноцид юридично було визнано злочином проти людства та встановлено кримінальну відповідальність за його вчинення.**

Європейською конвенцією «Про захист прав людини і основоположних свобод» 1950 року **передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, що на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права**, визнаних цивілізованими націями.

Конвенцією ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» 1968 року також передбачено, що геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де їх було вчинено.

Таким чином згідно із міжнародним правом строки давності до основних міжнародних злочинів (**геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини**) не застосовуються. Україною ратифіковано вищевказані Конвенції, тобто вони є частиною національного законодавства.

Кримінальну відповідальність за злочин проти безпеки людства було передбачено статтею 442 (**геноцид**) Кримінального кодексу України в 2001 році.

Верховна Рада України 28 листопада 2006 року ухвалила Закон України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні» та визнала Голодомор – відповідно до Конвенції ООН 1948 року «Про запобігання злочину геноциду та покарання

за нього» – цілеспрямованим актом масового знищення людей. У статті 1 Закону Голодомор визнано геноцидом Українського народу.

Згідно з нормами міжнародного права та чинного законодавства України **геноцид** – це умисно вчинене діяння з метою повного або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом позбавлення життя членів такої групи чи заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення, скорочення дітонародження чи запобігання йому.

Службою безпеки України протягом тривалого часу проводився пошук свідків, здійснювалися розсекречення та систематизація архівних документів, що стосуються подій Голодомору 1932–1933 років.

СБУ 22 травня 2009 року порушила кримінальну справу за фактом вчинення геноциду в Україні 1932–1933 років за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України «геноцид», з метою розслідування обставин масового вбивства голодом українських селян.

Розслідуванню кримінальної справи всіляко сприяли Український інститут національної пам'яті, центральні та регіональні державні архівні установи, органи місцевого самоврядування, науковці, громадські діячі, неурядові організації, представники української діаспори та ін.

Слідством зібрано **330 томів** кримінальної справи, допитано **1890 свідків**, проведено **24 судових експертизи**, у тому числі медичні, психологічна, науково-демографічна і комплексна історико-правова. До справи долучено **5 000 архівних документів**, встановлено **857 масових поховань жертв геноциду**.

Документальні підтвердження злочинних дій більшовицької влади під час Голодомору також засвідчено в доповідях іноземних дипломатичних установ за 1932–1935 роки. Зокрема, в **повідомленні італійського консула** у м. Харкові Сергію Граденіго Посольству Італії у Москві «Про голод і українське питання» від 31 травня 1933 року № 474/106 вказувалось: **«Голод і дали шаленіє і нищить людей, і просто неможливо збагнути, як може світ залишатися байдужим до такого лиха і як міжнародна преса може спокійно спостерігати масове вбивство, яке організував радянський уряд. Немає жодного сумніву в тому, що це голод штучний і спеціально створений для того, щоб «провчити селян».**

У листі консула від 10 липня 1933 року "Голод і санітарне становище" зазначалося: "Картина того, що діється нині в Україні надзвичайно сумна. Цей голод знищив половину сільського населення України. Нещасних виловлюють по дві тисячі в день, а вночі вивозять далеко за місто. Цілі родини, які прийшли в місто з останньою надією уникнути смерті від недоїдання, безжално тримають у бараках день чи два, а тоді вивозять їх, таких же голодних, за 50 і більше кілометрів від Харкова і кидають у ярах, утворених потоками. Чимало з них залишаються лежати без руху і помирають". Крім цього, італійський консул у своїх листах повідомляв про масові випадки канібалізму.

У політичному звіті **консульства Німеччини** в м. Києві від 15 січня 1934 року, адресованому Посольству Німеччини в Москві, повідомлялось: **«стан українського питання цього року можна оцінити також лише в контексті масового голоду. Через цю катастрофу, відповідальною за яку народ вважає московську політику, давня прірва між українцями – поборниками самостій-**

ності та московським централізмом, природно, поглибилася. Прикметною для настроїв населення є досить поширена думка, що радянський уряд навмисне посилював голод, щоб примусити українців впасти навколішки. Від окремих комуністів часто можна почути: «ми не боїмося голодних, для нас небезпечні ситі!».

У грудні 2009 року Службою безпеки завершено розслідування кримінальної справи та направлено її до Апеляційного суду м. Києва.

У січні 2010 року суд розглянув цю кримінальну справу, **констатував факт геноциду в Україні** в 1932–1933 роках та визнав організаторами вчинення тяжкого злочину Сталіна Й.В., Молотова В.В., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М.

У зв'язку з тим, що вказані особи померли, **суд закрити кримінальну справу** відповідно до пункту 8 частини 1 статті 6 Кримінально-процесуального кодексу України, тобто **за не реабілітуючими підставами**.

Таким чином досудове слідство і суд визнали, що згадані особи умисно організували геноцид українського народу.

Постанова суду вступила в законну силу 21 січня 2010 року. Відповідно до Конвенції ООН 1948 року «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» Україна цим рішенням виконала свої міжнародні зобов'язання вживати заходів щодо попередження геноциду та карати за його вчинення.

З цього приводу була зроблена заява Президента Політичного комітету Парламентської Асамблеї Ради Європи Горана Ліндблада, який, вітаючи рішення українського суду, зазначив: «Будь-які рішення судів важливі. Ця справа є дуже важливою, коли суд України засудив Голодомор... штучно створений комуністичним режимом... Був голод і в інших частинах Радянського Союзу, теж місцями штучний, проте це не йде в жодне порівняння з Голодомором, коли таку велику кількість людей було вбито, коли людям постійно відмовляли в користуванні продовольством, вкраденим у селян...».

Комітет ПАРЄ з правових питань та прав людини 28 січня 2010 року розглянув та схвалив доповідь Політичного комітету ПАРЄ з питань вшанування пам'яті жертв Голодомору. Доповідач з цього питання П.Роуен (Велика Британія) зазначив, що наявні численні документальні матеріали дають **достатні підстави кваліфікувати Голодомор в Україні 1932–1933 років як цілеспрямований геноцид українського народу**.

Проведена робота щодо відновлення історичної справедливості є свідченням вшанування пам'яті невинно убієнних внаслідок геноциду українського народу та історичним застереженням, що усіх винних у скоєнні злочинів проти миру та безпеки людства буде покарано незалежно від строку давності.

П О С Т А Н О В А
про порушення кримінальної справи
і прийняття її до свого провадження

м. Київ

22 травня 2009 року

Начальник 1 відділу 1 Управління Головного слідчого управління Служби безпеки України підполковник юстиції Удовиченко В.М., розглянувши заяву та повідомлення про злочин – геноцид, а також матеріали перевірки обставин масової загибелі людей в Україні в 1932-1933 роках, -

В С Т А Н О В И В:

Службою безпеки України здійснено перевірку звернень народних депутатів України Омельченка Г.О., Чорноволенка О.В., голови Асоціації дослідників голодоморів в Україні Лук'яненко Л.Г., голови товариства «Меморіал» ім. В.Стуса Круцика Р.М., голови Українського інституту національної пам'яті Юхновського І.Р., а також заяв громадян України Глуховської А.Н., Носенка А.П., Васильєвої Г.М., Соломки В.Т., Манька М.Є., Метли П.А., Красовської Г.К. про порушення кримінальної справи за фактом вбивства голодом у 1932-1933 роках більше 3,4 мільйона громадян України.

Встановлено, що після повалення Української Народної Республіки в 1920 році на цій території більшовицький режим розпочав активні протиправні дії щодо недопущення створення незалежної української держави, спрямовані на денационалізацію України, її уніфікацію на звичайну адміністративно-територіальну одиницю Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР).

З цією метою проводилися суцільно насильницька колективізація сільського господарства, розкуркулення та депортація українських селянських родин, незаконна конфіскація їх майна, здійснювалися репресії та фізичне знищення громадян тощо.

Реалізуючі свої злочинні наміри, в період 1927-1933 років на території компактного проживання етнічних українців у колишній Українській Соціалістичній Радянській Республіці (УСРР) проти них вищим більшовицьким керівництвом, у мирний час була застосована партійно-радянська система управління за участю репресивного апарату СРСР, яка штучно створила умови для винищення голодом української нації.

Сталінським тоталітарним режимом у той час були прийняті рішення, якими зруйновано традиційні форми сільськогосподарського виробництва, позбавлено українських селян необхідних для життєдіяльності запасів зерна та продовольства, запроваджено «натуральні штрафи», застосовано репресивні заходи примусу щодо боржників із хлібозаготівель, заборонено торгівлю і завезення товарів у населені пункти, занесені на "чорні дошки", вільне пересування селян по території СРСР з метою пошуку продовольства, а також використано спеціальні озброєні загони та армійські частини для ізоляції території УСРР, що створило у 1932-1933 роках для національної групи – українців, життєві умови, розраховані на їх повне фізичне знищення.

Протиправні дії були направлені на вбивство голодом українців як національної групи.

Від цих злочинів влади були винищені представники й інших національностей.

У ході перевірки відібрано пояснення від очевидців та свідків подій, що відбувалися в Україні під час Голодомору 1932-1933 років, отримано розсекречені архівні радянські таємні документи, наукові дослідження вітчизняних та закордонних вчених, істориків, громадських діячів, опубліковані в засобах масової інформації повідомлення, висновки Інституту держави і права ім. В. Корецького НАН України, Києво-Могилянської академії, Львівського національного університету ім. І.Франка щодо юридичної кваліфікації дій керівництва більшовицької влади як масових вбивств голодом, тобто злочину проти безпеки людства.

За висновком фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України внаслідок Голодомору 1932-1933 років загинуло понад 3,4 млн. громадян.

Законом України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні» відповідно до Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, Голодомор визнано цілеспрямованим актом масового знищення людей, тобто геноцидом Українського народу.

Статтею 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Конвенцією ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» від 26 листопада 1968 року передбачено, що геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де були вчинені (ст. 1 Конвенції).

Враховуючи вищевикладене, наявність приводів та підстав до порушення кримінальної справи – заяв і повідомлень про злочин, а також достатніх даних, що містяться у матеріалах перевірки, які вказують на те, що в діях вищого керівництва партійних і радянських органів влади СРСР та УСРР й інших осіб є ознаки злочину, передбаченого ч.1 ст. 442 КК України, керуючись вимогами ст.ст. 2, 4, 94, 95, 97, 98, 112, 113, 114, 114-1, 130 КПК України, ч. 5 ст. 49 КК України, п. 2 ст. 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., ст. 1 Конвенції ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» 1968 р.,

П О С Т А Н О В И В:

1. Порушити кримінальну справу за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках, тобто за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

2. Кримінальну справу прийняти до свого провадження, зареєструвати за № 475 та негайно приступити до її розслідування.

3. Копію постанови направити Генеральному прокурору України.

**Начальник 1 відділу 1 Управління
Головного слідчого управління СБ України
підполковник юстиції**

В.Удовиченко

**З висновку судової науково-демографічної
експертизи Інституту демографії та
соціальних досліджень ім. М.В. Птухи
Національної академії наук України
від 30 листопада 2009 року**

«... внаслідок голодомору Україна зазнала величезних втрат населення, як в результаті катастрофічного підвищення смертності, так і в наслідок обвального падіння народжуваності.

Так, протягом лютого – грудня 1932 року в Україні загинуло 205 тис. осіб (144 тис. на селі і 61 тис. в місті), у 1933 році – 3 598 тис. осіб.

Тобто прямі втрати населення України внаслідок голодомору становлять 3 941 тис. осіб.

Аналіз етнічного складу прямих демографічних втрат свідчить, що голодомор найбільше вдарив по етнічних українцях - втрати українців в тогочасних межах УСРР становлять 3 597 тис. осіб (91,2%), а на всі інші національності, які населяли УСРР, припадає 345 тис. осіб (8,8%).

Непрямі втрати (дефіцит народжень) внаслідок голодомору в Україні в 1932-1934 рр. дорівнюють 1 122 тис. осіб.

Сукупні демографічні втрати України внаслідок голодомору в 1932-1934 рр. становлять 5 063 тис. осіб.

З врахуванням кумулятивних втрат внаслідок голодомору в Україні втрачено 10 063 тис. осіб (3 941 тис. смертей і 6 122 тис. ненароджених)».

П О С Т А Н О В А
про порушення кримінальної справи,
об'єднання та прийняття її до свого провадження

м. Київ

25 грудня 2009 року

Старший слідчий слідчого відділу Головного управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області майор юстиції Дудченко А.М., розглянувши матеріали кримінальної справи № 475, -

В С Т А Н О В И В:

22.05.2009 р. Головним слідчим управлінням СБ України на підставі заяв і повідомлень народних депутатів України, неурядових організацій, громадян України та результатів проведеної перевірки, порушено кримінальну справу № 475 за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках, тобто злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

Досудовим слідством встановлено, що керівництво більшовицького тоталітарного режиму – **Сталін** (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович – генеральний секретар Центрального комітету Вsesоюзної комуністичної партії більшовиків /ЦК ВКП(б)/, **Молотов** (Скрябін) В'ячеслав Михайлович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради Народних Комісарів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), **Каганович** Лазар Мойсейович – секретар ЦК ВКП(б), **Постишев** Павло Петрович – секретар ЦК ВКП(б), **Косіор** Станіслав Вікентійович – член ЦК ВКП(б), генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України /КП(б)У/, **Чубар** Влас Якович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради народних комісарів Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), **Хатаєвич** Мендель Маркович – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, в 1932-1933 роках на території УСРР вчинили геноцид української національної групи.

Цей злочин було вчинено за таких обставин.

Після повалення Української Народної Республіки в листопаді 1920 року на її території більшовицький режим розпочав активні дії щодо недопущення відновлення незалежної української держави.

З цією метою Сталін Й.В. разом з вищевказаними особами розпочали суцільну насильницьку колективізацію сільського господарства, розкуркулення та депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їх майна, репресії та фізичне знищення українців.

Все це зруйнувало традиційні форми сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що викликало в 1928-1929 роках голод серед українського населення та розпочалися масові антирадянські повстання й виступи на території УСРР, які з особливою жорстокістю подавлялися каральними заходами та репресіями.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М. та інші у мирний час, на території України застосовували репресивний апарат комуністичного тоталітарного режиму, прийняли рішення та штучно створили умови для винищення голодом частини української нації.

Під час вчинення геноциду також постраждали представники інших національностей.

Замаскований під надмірні плани хлібозаготівель в 1932-1933 роках намір вбивства членів української національної групи, створення умов, розрахованих на часткове фізичне знищення українського селянства, як питомої частини української нації, був реалізований шляхом усвідомленого широкого застосування надзвичайно жорстоких репресивних методів виконання надмірних планів хлібозаготівель, що супроводжувалися позбавленням селян всіх запасів продовольства та доступу до нього.

Сталін Й.В., Каганович Л.М. та інші, на виконання своїх злочинних намірів організували прийняття 7 серпня 1932 року Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) і РНК СРСР постанови «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності», якою запровадили розстріли, конфіскацію майна та заборонили застосування амністії.

В подальшому, 16 вересня 1932 року, Сталіним Й.В. затверджено та направлено для виконання Верховному суду СРСР, Прокуратурі, Державному політичному управлінню (ДПУ) УСРР, іншим репресивним органам таємну інструкцію, якою визначався порядок покарання «куркулів» та інших «соціально ворожих елементів» із застосуванням вищої міри покарання – розстрілу, а в окремих випадках – 10-річного ув'язнення на п'ятнадцятиденний строк з дня їх виявлення.

Постанову від 7 серпня 1932 року та таємну інструкцію щодо її застосування Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. й Хатаєвич М.М. використали для системного створення умов вчинення геноциду українців.

25.07.1932 року Кагановичем Л.М. і Молотовим В.М. направлено для виконання до ЦК КП(б)У та РНК УСРР телеграму з вимогою негайно посилити роботу щодо вилучення зерна на українського селянства.

18.09.1932 року Постишев П.П., усвідомлюючи трагічні наслідки вивезення зерна та інших продуктів харчування під час масового голоду в Україні, направив до ЦК КП(б)У телеграму з вимогою повного виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року.

23.10.1932 року Хатаєвич М.М. за своїм підписом надіслав директивний лист всім обкомам, міськпарткомом та райпарткомом КП(б)У з вказівками щодо прийняття особливо рішучих заходів до посилення надходжень хліба від одноосібників, шляхом застосування до них безспірного стягнення, а також суворого покарання винних за невиконання директив партії про хлібозаготівлі.

6.11.1932 року генеральний секретар ЦК КП(б)У Косіор С.В. підписав та надіслав до обкомів компартії в УСРР телеграму «Про скорочення завозу товарів в райони, які найбільше відстають у виконанні планів хлібозаготівель», якою встановив товарну блокаду населених пунктів, тобто створив для українців життєві умови, розраховані на їх фізичне знищення голодом.

11.11.1932 року РНК УСРР прийнято постанову «Про посилення репресій до злісних нездавачів хліба одноосібників», якою заборонили продаж селянам промислових товарів та посилити репресії щодо так званих одно-

осібників.

18.11.1932 року Молотовим В.М. було організовано прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови «Про заходи з посилення хлібозаготівель», на підставі якої колгоспи, що саботують здачу хліба, заносились на «чорну дошку» та стосовно них вживались заходи із припинення підвезення товарів, було заборонено торгівлю на місцях. Крім того, цією постановою посилено репресії проти українського селянства та введено застосування натуральних штрафів у вигляді 15-місячної норми здавання м'яса і річної норми здавання картоплі додатково.

В той же день, за вказівкою Косіора С.В. прийнято постанову ЦК КП(б)У «Про заходи по посиленню хлібозаготівель», якою доручалось органам ДПУ УСРР провести ліквідацію «куркульських та петлюрівських контрреволюційних гнізд» для запобігання повстань. На виконання вказаної постанови в сільській місцевості проводилися репресивні операції, де були задіяні війська, спеціальні загони для знищення українців, які чинили опір більшовицькій владі.

Також 20.11.1932 року голова РНК УСРР Чубар В.Я. видав постанову «Про заходи щодо посилення хлібозаготівель», відповідно до якої на колгоспи за зрив планів хлібозаготівель накладалися натуральні штрафи розміром 15-місячної норми здавання даним колгоспом м'яса як суспільної худоби, так і худоби колгоспників. Райвиконкомам було надано право перераховувати до фонду хлібозаготівель всі натуральні фонди колгоспів, а також передбачалось вжиття заходів щодо повернення розданого хліба та вилучення хліба в окремих колгоспників.

Крім цього, 1 та 3 грудня 1932 року, відповідно, Чубар В.Я. організував прийняття постанов РНК УСРР «Про заборону торгівлі картоплею в районах, що злісно не виконують зобов'язання по контрактації, та перевірку наявних фондів картоплі в колгоспах» та «Про заборону торгівлі м'ясом та худобою», що фактично призвело до вилучення картоплі, як одного з основних продуктів харчування, та встановлено заборону торгівлі м'ясом в Чернігівській, Київській, Вінницькій областях, що створило життєві умови, розраховані на знищення українського селянства.

Поряд з цим, 14.12.1932 року, Сталін Й.В. та Молотов В.М., продовжуючи свої злочинні дії, підписали постанову ЦК ВКП(б) та РНК СРСР «Про хлібозаготівлі на Україні, Північному Кавказі та в Західній області», згідно з якою були вжиті заходи щодо подолання опору селян, припинення українізації, проведення репресій, у тому числі арештів та із ув'язненням до концтаборів на строк від 5 до 10 років.

23.12.1932 року Косіор С.В. і Постішев П.П. прибули на бюро Дніпропетровського обласного комітету та організували прийняття рішення «Про перегляд строків плану хлібозаготівлі по районах», згідно з яким було організовано спеціальні репресії та вбивства селян голодом у цьому регіоні.

24.12.1932 року Косіор С.В. підписав та направив на адресу секретарів райкомів партії, голів райвиконкомів, уповноважених обкомів КП(б)У розпорядчий лист, на виконання якого в 5-денний строк були вивезені всі наявні колгоспні фонди та арештовані особи, які чинили опір.

29.12.1932 року Каганович Л.М. та Косіор С.В. організували прийняття

постанови Політбюро ЦК КП(б)У, на підставі якої стосовно 1000 селянських господарств Харківської та 500 селянських господарств Дніпропетровської областей застосовано репресії, вилучено все їх майно, позбавлено садибних земель і будівель.

У січні 1933 року Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я., Хатаєвич М.М., продовжуючи вчиняти дії, направлені на знищення української національної групи, організували прийняття ряду рішень щодо повного вилучення хліба та інших продуктів харчування у сільській місцевості України, виконання яких призвело до вбивства голодом мільйонів українців.

Так, 01.01.1933 року Сталін Й.В. надіслав телеграму Косіору С.В. щодо подальшого посилення репресій до колгоспників та працюючих одноосібників, в тому числі розстрілів.

02.01.1932 року Хатаєвич М.М. і Чубар В.Я. підписали та надіслали аналогічну за змістом директиву партійним і радянським органам Української СРР.

19.01.1933 року ЦК ВКП(б) ухвалив рішення «Про включення хлібозаготівлі до складу обов'язкового податку, що встановлюється державою», яким визначалося покарання за невиконання вказаних норм грошовим штрафом у розмірі вартості недоїмки та конфіскацією продовольства.

22.01.1933 року, продовжуючи злочинні дії, Сталін Й.В. і Молотов В.М., з метою недопущення виїзду українців з території, на якій вже були створені життєві умови, розраховані на фізичне знищення селян, підписали та надіслали в Українську СРР директиву ЦК ВКП (б) і РНК СРСР «Про попередження масових виїздів голодуючих селян за продуктами». На виконання даної злочинної вказівки військовими підрозділами було заблоковано кордон УСРР та позбавлено голодуючих українських селян можливості придбати необхідні продукти харчування за межами території УСРР.

23.01.1933 року Чубар В.Я. і Косіор С.В. підписали і розіслали постанову з вказівкою припинити продаж залізничних квитків селянам та вжиття рішучих заходів про недопущення їх виїзду з УСРР.

Таким чином, досудовим слідством встановлені беззаперечні докази, що в 1932-1933 роках Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. вищевказаними та іншими рішеннями організували та вчинили геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на часткове фізичне знищення української національної групи, використавши для цього наступні механізми та способи:

- встановлення для України плану хлібозаготівель до рівня, що не міг бути реально виконаний, а якщо виконувався – тільки насильницьким шляхом із застосуванням репресій і за рахунок повного вилучення у селян зерна, насінневих запасів;

- занесення районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на «чорні дошки», тобто блокування їх військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, повне вилучення продуктів харчування та заборона торгівлі;

- ізоляція території України спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією;

– обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства та заборона листування;

– запровадження «натуральних штрафів»;

– проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі;

– посилення заходів кримінальної репресії, включаючи розстріли осіб, які вчиняли спротив під час вилучення зерна, м'яса, картоплі, соняшника тощо.

Згідно з висновком судової науково-демографічної експертизи Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи Національної академії наук України від 30.11.2009 року, внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб.

Встановлено 857 масових захоронень жертв, 735 населених пунктів, в яких було запроваджено режим «чорних дощок», розсекречено 400 архівних документів, що підтверджують вчинення геноциду.

На підставі викладеного, враховуючи приводи до порушення кримінальної справи – безпосереднє виявлення слідчим ознак злочину, та підстав до порушення справи – достатніх даних, які вказують на наявність ознак злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, в діях Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубара В.Я. і Хатаєвича М.М. керуючись вимогами ст.ст. 2, 4, 26, 94, 95, 97, 98, 112-114¹ та 130 КПК України, ч. 5 ст. 49 КК України, ст.ст. 1,2 Конвенції ООН «Про попередження злочину геноциду та покарання за нього» 1948 року, п. 2 ст. 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ст. 1 Конвенції ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» 1968 року, –

П О С Т А Н О В И В:

1. Порушити кримінальну справу відносно **Сталіна** (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, **Молотова** (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича, **Кагановича** Лазаря Мойсейовича, **Постишева** Павла Петровича, **Косіора** Станіслава Вікентійовича, **Чубаря** Власа Яковича та **Хатаєвича** Менделя Марковича за фактом організації вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках, за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України

2. Кримінальну справу прийняти до свого провадження та об'єднати її в одному провадженні з кримінальною справою № 475, залишивши цей номер за об'єднаною кримінальною справою.

3. Копію постанови направити Генеральному прокурору України.

Старший слідчий слідчого відділу
ГУ СБ України у м. Києві та Київській області
майор юстиції

А. Дудченко

УКРАЇНА

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД МІСТА КИЄВА

*м. Київ, вул. Солом'янська, 2-а*ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 січня 2010 року

м. Київ

Суддя судової палати у кримінальних справах Апеляційного суду міста Києва Скваронік В.М., при секретареві Бондаренко М.С., за участю прокурора відділу прокуратури міста Києва Доценко О.М. здійснив попередній розгляд кримінальної справи № 1-33/2010, порушеної Службою безпеки України за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, відносно

- **Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича**, 21 грудня 1879 року народження, уродженця м. Горі, грузина, з 1903 року члена партії більшовиків, з квітня 1922 року – Секретаря ЦК ВКП(б);

- **Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича**, 9 березня /25 лютого/ 1890 року народження, уродженця м. Нолінська В'ятської губернії (тепер м. Советськ Кіровської області Росії), росіянина, з 1906 року члена партії більшовиків, у період з грудня 1930 року до травня 1941 року – Голови Ради народних комісарів СРСР і Ради праці і оборони;

- **Кагановича Лазаря Мойсейовича**, 22 листопада 1893 року народження, уродженця с. Кабани (нині смт. Поліське Київської області), єврея, члена партії більшовиків з 1911 року, який з 1921 року працював в апараті ЦК РКП(б), у 1924-1925 роках - Секретарем ЦК ВКП(б), у 1925-1928 роках - Генеральним секретарем ЦК КП(б)У, у період 1928-1930 років - на керівних посадах у ВЦСПС, Секретарем ЦК ВКП(б), з 1930 року - першим секретарем Московського міськкому та обкому партії, завідуючим сільськогосподарським та транспортним відділами ЦК ВКП(б), а з 1937 року - заступником Голови РНК СРСР, виключеного із лав КПРС у 1961 році за участь у масових репресіях;

- **Постишева Павла Петровича**, 18 вересня 1887 року народження, уродженця м. Іваново-Вознесенська, росіянина, з 1904 року члена партії більшовиків, у період з 1930 року до 1933 року – Секретаря ЦК ВКП(б), з 29 січня 1933 року до 17 березня 1937 року – другого секретаря ЦК КП(б)У та першого секретаря Харківського обкому КП(б)У;

– **Косіора Станіслава Вікентійовича**, 18 листопада 1889 року народження, уродженця м. Венгров Венгровського повіту Седлецької губернії (тепер Варшавське воєводство Республіки Польщі), поляка, з липня 1907 року члена партії більшовиків, у період з 14 липня 1928 року до грудня 1937 року – Генерального секретаря ЦК КП(б)У, репресованого у 1938 році, розстріляного 26 лютого 1939 року, реабілітованого у 1956 році;

– **Чубаря Власа Яковича**, 22 /10/ лютого 1891 року народження, уродженця с. Федорівка Олександрівського повіту Катеринославської губернії, українця, з липня 1907 року члена партії більшовиків, у період з липня 1923 року до квітня 1934 року – Голови Ради народних комісарів УСРР;

– **Хатаєвича Менделя Марковича**, 22 березня 1893 року народження, уродженця м. Гомеля, єврея, з липня 1913 року члена партії більшовиків, у період з жовтня 1932 року до січня 1933 року – другого секретаря ЦК КП(б)У, з 29 січня 1933 року – першого секретаря Дніпропетровського обкому КП(б)У.

22 травня 2009 року Начальником 1 відділу 1 Управління Головного слідчого управління Служби безпеки України, підполковником юстиції Удовиченком В.М. порушено кримінальну справу, слідчий № 475, за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках - за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

т. 1, а. с. 1-3

25 грудня 2009 року, в ході розслідування даної кримінальної справи Головним слідчим управлінням Служби безпеки України, під керуванням генерал-майора юстиції Вовка В.В., порушено кримінальну справу щодо Сталіна

(Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

т. 1, а. с. 22-26

За результатами досудового слідства 29 грудня 2009 року винесено постанову про направлення кримінальної справи до Апеляційного суду міста Києва для розгляду згідно з чинним законодавством, яку 31 грудня 2009 року погоджено із Заступником Генерального прокурора України, Державним радником юстиції 2 класу Голомшою М.Я.

т. 330, а. с. 258-289

Згідно з Листом Заступника Голови Служби безпеки України, генерал-лейтенанта юстиції Герасименка М.М. кримінальна справа 31 грудня 2009 року надійшла на розгляд Апеляційного суду міста Києва і в цей же день у порядку черговості передана у провадження судді судової палати у кримінальних справах Скавроніку В.М. т. 330, а. с. 290

Досудовим слідством встановлено, що керівництво більшовицького тоталітарного режиму – **Сталін (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович** – Генеральний секретар Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків /ЦК ВКП(б)/, **Молотов (Скрябін) В'ячеслав Михайлович** – член ЦК ВКП(б), Голова Ради народних комісарів (далі - РНК) Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), **Каганович Лазар Мойсейович** – Секретар ЦК ВКП(б), **Постишев Павло Петрович** – Секретар ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, перший секретар Харківського обкому КП(б)У, **Косіор Станіслав Вікентійович** – член ЦК ВКП(б), Генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України /КП(б)У/, **Чубар Влас Якович** – член ЦК ВКП(б), член Політбюро ЦК КП(б)У, Голова Ради народних комісарів (далі - РНК) Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), **Хатаєвич Мендель Маркович** – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, в 1932-1933 роках на території УСРР вчинили геноцид частини української національної групи.

За даними, викладеними в постанові від 29 грудня 2009 року про направлення кримінальної справи до суду, злочин вчинено за наступних обставин.

Після повалення Української Народної Республіки в листопаді 1920 року більшовицький режим розпочав на її території активні дії щодо недопущення відновлення незалежної української держави шляхом жорстокої репресивної політики, спрямованої на встановлення комуністичного ладу і придушення будь-яких партій і рухів, які відстоювали ідею української самостійності.

З цією метою Сталін Й.В. разом з вищевказаними особами розпочали суцільну насильницьку колективізацію сільського господарства та депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їх майна, репресії і фізичне знищення українців.

Все це зруйнувало традиційні форми сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що викликало в 1928-1929 роках голод серед українського населення, після чого розпочалися масові антирадянські повстання на території УСРР, які з особливою жорстокістю подавлялися каральними заходами.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. застосовували на території України у мирний час репресивний апарат комуністичного тоталітарного режиму, прийняли рішення і штучно створили умови для винищення голодом частини української нації.

Для вчинення геноциду Сталін Й.В. разом із вказаними особами розробили план створення штучного голоду в УСРР.

15 січня 1932 року Косіор С.В., діючи за вказівкою Сталіна Й.В. і незважаючи на голод в українських селах, організував прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У «Питання хлібозаготівлі», відповідно до якої посилювався контроль за діяльністю керівництва регіонів під час вилучення хліба.

1 лютого 1932 року, продовжуючи злочинні дії направлені на геноцид української національної групи, Косіор С.В. і Чубар В.Я. підписали та надіслали для виконання обкомам, міськпарткомам і райпарткомам директиву «Про насіння», згідно з якою колгоспам України відмовлялося в наданні насінневої допомоги.

17 березня 1932 року Косіор С.В. організував прийняття постанови «Про насінневі фонди», якою були посилені репресії в Україні та задіяні так звані «активісти» з числа селян.

29 березня 1932 року Косіор С.В. організував прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови «Про Полісся», на підставі якої були застосовані жорсткі репресії до селян в УСРР та здійснено депортацію з районів Полісся 5000 сімей у спеціально створені поселення для розробки кар'єрів каміння та глини. Крім того, ним погоджено з ЦК ВКП(б) питання про депортацію за межі України ще 5000 сімей.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М. Постишев П.П., Косіор В.Я., Чубар С.В. і Хатаєвич М.М., починаючи з весни 1932 року додатково запровадили в дію ряд постанов та підзаконних актів, якими посилили створення умов, розрахованих на фізичне винищення голодом частини української національної групи.

Під час вчинення геноциду постраждали також представники інших національностей.

Для реалізації вказаних злочинних намірів Сталіним Й.В. було делеговано уповноважену комісію з ВКП(б) під керівництвом Молотова В.М., який разом із Кагановичем Л.М. за участю Косіора С.В. і Чубаря В.Я. 6 липня 1932 року організував прийняття на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У в м. Харкові постанови «Про план хлібозаготівлі» та ухвалення III Всеукраїнською партконференцією для УСРР плану хлібозаготівлі в кількості 356 млн. пудів, що значно перевищував реальні можливості українських селян.

Продовжуючи свої протиправні дії, Каганович Л.М. і Молотов В.М. підписали 25 липня 1932 року і надіслали ЦК КП(б)У і РНК УСРР цілком таємну телеграму про посилення вилучення хліба, заборону торгівлі та проведення жорстких репресій щодо голодуючих селян.

Надалі, з метою виконання своїх злочинних намірів Сталін Й.В. і Каганович Л.М. організували прийняття 7 серпня 1932 року Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) і РНК СРСР постанови «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності», якою запровадили розстріли, конфіскацію майна і заборонили застосування амністії.

В подальшому, 16 вересня 1932 року, Сталіним Й.В. затверджено і направлено для виконання Верховному Суду СРСР, Прокуратурі, Державному політичному управлінню (ДПУ) УСРР, іншим репресивним органам таємну інструкцію, якою визначався порядок покарання «куркулів» та інших «соціально ворожих елементів» із застосуванням вищої міри покарання – розстрілу, а в окремих випадках – десятирічного ув'язнення в п'ятнадцятиденний строк з дня їх виявлення.

Постанову від 7 серпня 1932 року та таємну інструкцію щодо її застосування Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хагаєвич М.М. використали для створення умов, розрахованих на фізичне знищення частини українських селян.

2 серпня 1932 року, незважаючи на голод в УСРР, Молотов В.М. підписав та направив на виконання органів центральної влади в Україні постанову РНК

СРСР № 1200 «Про збирання врожаю і плану хлібоздачі на серпень 1932 р.», якою для України на серпень місяць був встановлений завищений на 100, 0 млн. пудів план здачі хліба.

Крім того, 9 серпня 1932 року Косіор С.В. підписав постанову Політбюро ЦК КП(б)У «Про заходи боротьби зі спекуляцією хлібом», якою репресивні органи ДПУ і органи міліції були зобов'язані забезпечити повне усунення з ринку продавців зерна і борошна та застосування репресій (арешти, конфіскації).

Продовжуючи злочинні дії, Каганович Л.М. 20 серпня 1932 року, підписав і направив до ЦК КП(б)У та РНК УСРР телеграму «Про незадовільні темпи хлібозаготівлі», в якій вимагав вжити заходи щодо суворого покарання винних осіб.

Усвідомлюючи трагічні наслідки вивезення зерна та інших продуктів харчування під час масового голоду в УСРР, Постишев П.П. надіслав 18 вересня 1932 року ЦК КП(б)У телеграму з вимогою повного виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року.

Під час виконання своїх злочинних намірів, незважаючи на голод в Україні та повну відсутність насінневих фондів, Сталін Й.В. і Молотов В.М. спільно підписали 23 вересня 1932 року та надіслали ЦК КП(б)У телеграму про відмову в наданні Україні насінневої позики.

Реалізуючи спільний злочинний намір вказаних осіб на вчинення геноциду, Хагаєвич М.М. надіслав всім обкомам, міськпарткомам та райпарткомам КП(б)У директивний лист від 23 жовтня 1932 року за своїм підписом з вказівками прийняти особливо рішучі заходи для вилучення в селян хліба.

25 жовтня 1932 року під керівництвом Косіора С.В. Політбюро ЦК КП(б)У прийняло постанову «Про необхідність подолання відставання України у виконанні плану хлібозаготівлі», якою в десять разів було підвищено темпи виконання річного плану.

30 жовтня 1932 року Молотов В.М. організував засідання Політбюро ЦК КП(б)У, на якому була прийнята постанова «Про заходи щодо посилення хлібозаготівлі», якою органи влади на місцях були зобов'язані не допускати торгівлю хлібом, промисловими товарами в Україні та посилити судові репресії.

5 листопада 1932 року Косіором С.В. організовано прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови «Про посилення участі органів юстиції в проведенні хлібозаготівлі», яка була направлена на активізацію діяльності органів юстиції і прокуратури у вилученні зерна.

9 листопада 1932 року Народний комісаріат юстиції УСРР розіслав Інструкцію «Про активізацію роботи органів юстиції в боротьбі за хліб», в якій визначив максимальний термін розслідування справ у триденний строк.

6 листопада 1932 року Косіор С.В. підписав телеграму обкомам, якою була встановлена товарна блокада у більшості регіонах України.

11 листопада 1932 за підписами Косіора С.В. і Чубаря В.Я. до обкомів КП(б)У надіслано витяг з протоколу № 90 засідання Політбюро ЦК КП(б)У, постанову та Інструкцію РНК УСРР «Про організацію хлібозаготівлі в одноосіб-

ному секторі», згідно з якою були посилені репресії відносно селян, які позбавлялись земельних наділів, садибної землі, здійснювалась їх депортація за межі районів, областей та повне вилучення в них продуктів харчування.

Цією ж постановою було прийнято рішення про застосування так званих «чорних дошок», а саме:

а/ негайне припинення підвезення товарів, повне припинення кооперативної і державної торгівлі на місці та вивезення із відповідних кооперативних крамниць всіх наявних товарів;

б/ повна заборона колгоспної торгівлі як для колгоспів, колгоспників, так і для одноосібників;

в/ припинення всілякого кредитування, дострокове стягнення кредитів та інших фінансових зобов'язань;

г/ перевірка та очистка колгоспів з виявленням контрреволюційних елементів – організаторів зриву хлібозаготівлі...»;

Відносно українських селян застосовувались натуральні штрафи у виді встановлення додаткових завдань з м'ясозаготівлі в розмірі п'ятнадцятимісячної норми здачі м'яса і річної норми здачі картоплі, а також посилені репресії.

Крім цього, 18 листопада 1932 року Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. підписали і направили на місця постанову Політбюро ЦК КП(б)У «Про ліквідацію контрреволюційних гнізд та розгром куркульських груп», використовуючи яку Косіор С.В. розробив спеціальний оперативний план і задіяв війська і спеціальні загони для знищення українських селян, які чинили опір більшовицькій владі.

27 листопада 1932 року Косіор С.В. підписав і направив на місця для виконання постанову Політбюро ЦК КП(б)У «Про вжиття репресивних заходів до колгоспів, що саботують хлібозаготівлі», згідно з якою було організовано проведення судових процесів щодо членів партії, які сприяли українським селянам під час здійснення відносно них геноциду.

1 грудня 1932 року, продовжуючи свою злочинну діяльність, Косіор С.В.

підписав та направив на адресу обкомів партії директиву ЦК ВКП(б), в якій вимагав до 15 січня 1933 року вивезти хліб з сільської місцевості.

1 і 3 грудня 1932 року Чубар В.Я. організував прийняття постанов РНК УСРР «Про заборону торгівлі картоплею в районах, що злісно не виконують зобов'язання по контрактації і перевірку наявних фондів картоплі в колгоспах» та «Про заборону торгівлі м'ясом і худобою», внаслідок чого була вилучена картопля, як один з основних продуктів харчування, і встановлена заборона на торгівлю м'ясом в Чернігівській, Київській, Вінницькій областях, що фактично призвело до вбивства частини українських селян голодом.

Після узгодження зі Сталіним Й.В. Молотовим В.М. і Чубарем В.Я. питання про застосування смертної кари в період вилучення хліба, Косіор С.В., з метою реалізації вказаних спільних злочинних намірів, організував прийняття 5 грудня 1932 року постанови Політбюро ЦК КП(б)У «Про заходи з ліквідації саботажу хлібозаготівлі», згідно з якою в областях були створені так звані «трійки» - комісії у складі першого секретаря обкому партії, начальника обласного відділу ДПУ та обласного прокурора, які без судового роз-

гляду справ застосовували до селян репресії та приймали рішення щодо їх розстрілів.

Згідно з довідкою РНК УСРР від 2 грудня 1932 року на «чорну дошку», крім колгоспів, занесені сільради, села, окремі одноосібники, а також райони, як адміністративні одиниці. Зокрема, у Вінницькій області - 8 районів, 44 колгоспи, 42 села одноосібників; в Чернігівській області - 13 колгоспів, 38 сіл, 1646 одноосібників; у Донецькій області - 12 колгоспів, 6 сіл, 2 сільради, 25 одноосібників; в Дніпропетровській області - 228 колгоспів у 44 районах; в Київській області - 51 колгосп в 48 селах та 19 районах; у Харківській області - 23 колгоспи в 16 селах та 9 районах; в Одеській області - 12 колгоспів в 9 районах.

13 грудня 1932 року Косіор С.В. підписав і надіслав директиву ЦК КП(б) У «Про вжиття заходів проти куркульських і антирадянських елементів - організаторів саботажу хлібозаготівлі», якою від секретарів обкомів більшовицької партії вимагав виявляти в рядах партії осіб, які не виконували злочинні рішення, провести їх арешти та заслання на північ.

Продовжуючи свої злочинні дії, Сталін Й.В. і Молотов В.М. підписали 14 грудня 1932 року постанову ЦК ВКП(б) і РНК СРСР «Про хлібозаготівлі на Україні, Північному Кавказі та в Західній області», згідно з якою були вжиті заходи щодо подолання опору селян, припинення українізації, проведення репресій, у тому числі арештів, та ув'язнення в концтабори на строк від 5 до 10 років.

23 грудня 1932 року Косіор С.В. і Постишев П.П. прибули на засідання бюро обкому КП(б)У Дніпропетровської області та організували прийняття ним рішення «Про перегляд строків плану хлібозаготівлі в районах», на підставі якого в цьому регіоні було застосовано репресії і вбивства селян голодом.

24.12.1932 року Косіор С.В. підписав і надіслав на адресу секретарів райкомів партії, голів райвиконкомів, уповноважених обкомів КП(б)У розпорядчий лист, під час виконання якого в п'ятиденний строк було вивезене все наявне зерно, яке зберігалось в колгоспних фондах, та арештовані особи, що чинили опір.

29 грудня 1932 року Каганович Л.М. і Косіор С.В. організували прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У «Про посилення репресій до одноосібників - злісних не здавачів хліба», на підставі якої застосовано репресії стосовно 1000 селянських господарств Харківської та 500 селянських господарств Дніпропетровської областей: у них було вилучено все майно, їх позбавлено садібних земель і будівель.

Того ж дня Каганович Л.М. і Косіор С.В., використовуючи постанову «Про розповсюдження на Дніпропетровську область заходів, прийнятих по відношенню до Одеської області», дали вказівки щодо депортації 700 сімей і 700 селян на північ Радянського Союзу та заслання в концтабір 50 осіб.

Крім насильницької депортації мирного населення, в УСРР тривали репресії за так званими хлібними справами, тобто за приховування хліба, його «розкрадання» тощо. Згідно з даними ДПУ УСРР у 1932 році було арештовано 94 354 особи.

Продовжуючи вчиняти дії, направлені на знищення частини української національної групи Голодомором, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М.,

Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаевич М.М. організували у січні 1933 року прийняття низки рішень про повне вилучення хліба та інших продуктів харчування у сільській місцевості України, виконання яких призвело до вбивства мільйонів українців голодом.

Так, 1 січня 1933 року Сталін Й.В. підписав і надіслав Косіору С.В. телеграму щодо подальшого посилення репресій до українських селян, у тому числі їх розстрілів.

2 січня 1933 року Хатаевич М.М. і Чубар В.Я. підписали і надіслали аналогічну за змістом директиву партійним та радянським органам УСРР.

Реалізуючи свої злочинні наміри вчинення злочину геноциду проти частини української національної групи та усвідомлюючи наявність масової смертності людей від голоду в УСРР, Сталін Й.В. і Молотов В.М. 22 січня 1933 року підписали і направили в УСРР директиву ЦК ВКП (б) та РНК СРСР «Про попередження масових виїздів голодуючих селян за продуктами», якою заборонили виїзд селян із України і заблокували кордони УСРР військовими підрозділами.

Вказана заборона свідомо позбавляла голодуючих українських селян можливості придбати необхідні для їх порятунку продукти харчування поза межами ураженої голодом території України і прирікала їх на голодну смерть.

4 червня 1933 року начальник політвідділу Управління прикордонної охорони і військ ДПУ України доповів ЦК КП(б)У про активну участь частин прикордонної охорони та військ ДПУ в проведенні весняної сівби в колгоспах, а також про здійснені репресії відносно українських селян.

Таким чином, досудовим слідством встановлені беззаперечні докази того, що в 1932-1933 роках Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаевич М.М. організували та вчинили геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на фізичне знищення частини української національної групи, використавши для цього наступні механізми та способи:

- встановлення для України плану хлібозаготівлі до такого високого рівня, за яким цей план не міг бути реально виконаний, а якщо і виконувався – то тільки насильницьким шляхом із застосуванням репресій і за рахунок повного вилучення у селян зерна, насінневих запасів;

- занесення районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на «чорні дошки», тобто блокування їх військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, повне вилучення продуктів харчування та заборона торгівлі;

- ізоляція території України спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією;

- обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства та заборона листування;

- запровадження «натуральних штрафів»;

- проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі;

– посилення заходів кримінальної репресії, включаючи розстріли осіб, які під час вилучення зерна, м'яса, картоплі, соняшника та інших продуктів харчування чинили опір владі.

Згідно з **Висновком судової науково-демографічної експертизи** Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи Національної академії наук України від 30 листопада 2009 року внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб, з них: протягом лютого – грудня 1932 року - 205 тис. осіб, у 1933 році – 3 598 тис. осіб, у першій половині 1934 року – 138 тис. осіб. т. 330, а. с. 12-60

Крім того, за висновком органу досудового слідства вина Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. в організації та вчиненні в 1932-1933 роках геноциду проти частини української національної групи підтверджуються фактичними даними, що містяться в показаннях:

– **свідка Яхно Г.Ф.**, який показав, що в період 1932-1933 років керівництвом Радянського Союзу (Сталін і Молотов), України (Косіор і Постишев), іншими партійними керівниками та діючою радянською владою було створено умови для впровадження Голодомору в Україні. Комсомольцями та «активістами» радянської влади проводилися обшуки помешкань з метою вилучення продуктів харчування, а також повідомив, що у 1932-1933 роках засухи або неврожаю зернових не було; т. 28, а. с. 129-134

– **свідка Ігнатуші (Бойка) К.М.** про те, що сільською радою та районним виконавчим комітетом в його селі було створено кілька загонів (по 5-6 чоловік), які проводили обшуки помешкань селян, вилучали продукти харчування, худобу, особисті речі та одяг. У період 1932-1933 років в с. Трипілля від голоду померло близько 300 людей. В селі були випадки людодства. В 1933 році представниками радянської влади в селі були зруйновані дві православні церкви; т. 28, а. с. 21-27

– **свідка Губського П. В.**, який показав, що завдяки законам і постановам Комуністичної партії, РНК, рішенням сільських рад голод був перетворений у страхітливий, суцільний, штучний голодомор, криваву бійню проти нації. Голод та смерть, як і було задумано, змінили співвідношення сил на користь більшовиків, закріпили повну і остаточну політичну і економічну перемогу комуністичної партії в країні. Всі дії вищого партійно-радянського керівництва відповідають змістові поняття «геноцид», визначеному Конвенцією ООН від 9 грудня 1948 року; т. 287, а. с. 136-157

– **свідка Шепель Л.Й.** про те, що ніхто із більшовицької влади ні харчової, ні медичної, ні будь-якої іншої допомоги селянам не надавав. У 1932-1933 роках загони міліції не випускали мешканців села Борова за його межі і зобов'язували селян знаходитись вдома; т. 28, а. с. 71-73

– **свідка Куценко С.І.**, яка показала, що в середині 1932 року її сім'ю було «розкуркулено», а в сусідньому селі Іванівці деякі селяни виступили проти активістів, захищаючи своє майно, проте їх власність відібрали силою, а самих селян з родинами заслали до Сибіру. Організаторами Голодомору на Україні був Сталін, а виконавцями - Молотов, Чубар і Постишев; т. 28, а. с. 98-104

– свідків **Ищенко К.Г., Яхно Г.Г., Тарасюк І.В., Щербак П.Ф., Аврамівко Г.М., Корнієнко Г.Ю., Дамчук К.А. та інших.** т. 28, а. с. 69-70, 127-128 139-140, 141-142; т. 66, а. с. 83-85, 134-138, 165-167; т. 215, а. с. 276-279

Обставини проведення насильницької колективізації підтверджуються фактичними даними, які зазначені в показаннях:

– **свідка Любчик Є.К.** про те, що селян, які не хотіли вступати в колгоспи та віддавати своє майно, виселяли з села; т. 66, а. с. 139-142

– **свідка Андрощук А.К.,** яка показала, що в селі проживало близько 3000 українців. У 1931 році їх родину було «розкуркулено». Навесні 1932 року активістами в кількості 5-6 чоловік проводились обшуки, в ході яких вилучались всі продукти харчування, домашня худоба, особисті речі та інвентар для обробки землі. Організаторами штучного голоду в Україні були Сталін Й.В., Молотов В.М., Косіор С.В., Постишев П.П., Каганович Л.М. і Чубар В.Я. Селянам не видавали посвідчень чи інших документів, що унеможливлювало їх пересування територією України та за її межами. Сталіним Й.В. було видано закон «Про п'ять колосків», як його назвали в народі, згідно з яким, під загрозою суворого покарання, аж до розстрілу, заборонялося збирати на колгоспних полях залишки зернових культур. За невиконання хлібозаготівельного плану застосовувались нагуральні штрафи, які сплачувалися як продуктами харчування так і предметами побуту, сільськогосподарським інвентарем; т. 28, а. с. 62-68

– **свідків Довбиш О.В., Бойченко М.О., Літвінної Н.Ф., Жураківської Я.Г., Костенко З.І.** та інших, які показали, що в період 1932 -1933 років владою в селян забиралося все зерно та інші продукти харчування; т. 288, а. с. 57-60, 61-64, 65-68, 39-43, 73-77

– **свідків Гломозда І.П., Москаленко В.С., Набок М.Т., Печерського П.Г., Телегуз А.П., Довженко Г.І., Деміденко М.І., Зубенко О.І.** та інших, які показали, що діюча влада проводила примусову колективізацію. За її вказівкою бригади місцевих «активістів» вилучали в осіб, які не бажали вступати у колгоспи, всі, без виключення, наявні продукти харчування прирікаючи їх на голодну смерть. т. 323, а. с. 178-182, 190-194, 204-208, 227-230, 239-242, 263-266, 287-291, 44-49

Щодо посилення хлібозаготівель, проведення масових обшуків з метою виявлення та вилучення у селян продуктів харчування:

– **свідок Байдачний М.Я.** показав, що хліб, який зберігався в господарстві кожного селянина, забрали без попередження. Представники влади та «активісти» їздили на підводі селом і з кожної хати, з кожного господарства забирали хліб; т. 66, а. с. 78-82

– **свідок Довгань В.Т.** показала, що в людей забирали все їстівне та цінне, навіть з невеликих горщиків витрясали продукти харчування, а також забирали одяг та взуття; т. 66, а. с. 202-205

– **свідок Олійник Р.Ф.** показала, що приходили чоловіки, приблизно по двадцять осіб, з металевою «палею» і штирхали землю з метою знайти схованку хліба, зерна. Винен в усьому Сталін, то його був указ все забирати і морити людей голодом; т. 2, а. с. 249-252

– **свідок Колесніков І.І.** показав, що у с. Іллінка Троїцького району Луганської області в колгоспі «розкуркулили» найзаможніших селян. В людей були

дерев'яні ступи в яких товкли зерно, щоб приготувати їжу. «Активісти» спеціально розколювали ступи, щоб зерно не товкли і не готували їжі. «Активісти» ходили дворами з металевими шпиками, ширяли (тобто дірявили) землю, шукаючи зерно. У кого зерно знаходили, то забирали і його, і самого господаря; т. 173, а. с. 164-167

– **свідок Слюсарь Н.Ф.** повідомила, що навесні 1933 року у село приїхали уповноважений з «активістами», які ходили подвір'ями селян і забирали насіння. т. 173, а. с. 117-119

Аналогічні показання дали **свідки Грибнюк Є.С., Палій М.П.** та інші. т. 67, а. с. 45-47, т. 66, а. с. 234-238

Про обставини запровадження більшовицькою владою «чорних дощок»:

– **свідок Степацька Є.Ф.** показала, що за невиконання плану хлібзаготівлі їх село Городок Піщанського району Вінницької області занесли на так звану «чорну дошку». Торгівля була заборонена, товарів не було, скасували пільги для колгоспників, виїжджати з села можна було за спеціальною довідкою, яку видавала сільська рада, але ці довідки видавались не кожному; т. 67, а. с. 114-117

З даних, що містяться в показаннях **свідка Середи В.М.** вбачається, що в період 1932-1933 років у селі Піски був голод. «Активісти» проводили обшуки в помешканнях селян та забирали зерно і все їстівне. В селі діяла «трійка», що була сформована з представників радянської влади, які без суду вбивали невдоволенних владою селян. З хат забирали трупи померлих від голоду, вивозили їх на сільське кладовище і скидали у велику яму. Від голоду у 1932-1933 роках разом з жертвами с. Костянтинівка померло приблизно 700 чоловік. В с. Піски був режим «чорної дошки», на виїздах з села стояли вартові, які нікого не випускали з села та не впускали в нього; т. 215, а. с. 262-266

– **свідок Пархоменко Б.В.** показав, що в 1932-1933 роках занесених на «чорну дошку» людей карали, позбавляючи їх продуктів харчування. Голодомор відбувався внаслідок державної політики радянської влади на чолі з Сталіним Й. Владі було відомо про високу смертність сільського населення від голоду; т. 149, а. с. 195-199

В своїх показаннях **свідок Куценко С.І.** повідомила, що в середині 1932 року її сім'ю було «розкуркулено». В сусідньому селі Іванівка деякі селяни виступили проти «активістів», захищаючи своє майно, проте їх власність відібрали силою, а самих селян з родинами виселили до Сибіру. Крім цього свідок показала, що організаторами Голодомору на Україні був Сталін, Молотов, Чубар і Постишев; т. 28, а. с. 98-104

Про введення владою режиму «чорних дощок» в колгоспах дали показання **свідки Пономаренко М.Г., Кудла Д.А., Величко О.А., Величко Н.Д., Шерстюк К.О.** та інші. т. 111, а. с. 41- 48; т. 216, а. с. 180-183

Досудовим слідством встановлено, що в 1932-1933 роках за рішенням органів влади на так звані «чорні дошки» в Україні було занесено 735 районів, сіл, хуторів, колгоспів, радгоспів, МТС, кушів і артілей, які існували в сучасних межах адміністративно-територіального поділу території областей України

т. 65, а. с. 115-142; т. 109, а. с. 86-100; т. 105, а. с. 2-9; т. 120, а. с. 46-50; т. 122, а. с. 190-220; т. 140, а. с. 239-250; т. 146, а. с. 223 -250, 252; т. 159, а. с. 106; т. 237, а. с. 248-254; т. 210, а. с. 100-105; т. 212, а. с. 6-65; т. 213, а. с. 43-79, 89, 111-112; т. 237, а. с. 248-254; т. 244, а. с. 107; т. 255, а. с. 76-81; т. 256, а. с. 5-32, 40-61; т. 257, а. с. 111-122; т. 284, а. с. 185-187; т. 290, а. с. 138-139; т. 301, а. с. 152-153; т. 322, а. с. 194-205

Про функціонування створених більшовицькою владою загороджувальних загонів та перешкоджання в отриманні голодуючим населенням України допомоги з-за кордону свідчать такі фактичні дані:

– **свідок Юрова К.Л.** показала, що населення Західної України під час Голодомору збирало для голодуючих два ешелони хліба але їх не пропускали через кордон, влада говорила, що в Україні немає голоду. Ці ешелони впродовж місяця простояли на кордоні. Людей, які намагались прорватись через кордон, розстрілювали на місці; т. 67, а. с. 69-72

– **свідок Журавель В.Ф.** зазначила, що потрапляючи до м. Києва люди у великій кількості вмирали прямо на вулицях біля будинків. Ховаючись від радянської влади, мешканці Києва їздили у м. Воронеж, де на ринках обмінювали речі на хліб, що було заборонено, за це влада суворо карала людей; т. 150, а. с. 12-15

– **свідок Ночник Н.М.** повідомила, що приблизно в травні 1933 року поблизу вул. Якубовського міста Фастова Київської області, де поруч проходила залізнична колія, зупинився потяг. Із одного з вагонів військові вислали близько тридцяти молодих осіб, які були виснажені, дуже голодні, деякі з них не могли самостійно пересуватись. Протягом трьох діб всі вони померли, їх трупи залишились лежати обабіч дороги; т. 150, а. с. 77-80

– **свідок Адамчук М.П.** показала, що в період 1932-1933 років було неможливо виїхати з села в інші села, міста чи райони, тому що в селян не було ніяких документів і влада забороняла виїздити з села; т. 66, а. с. 112-116

Подібні показання дали **свідки Білокінь Ф.Л., Дмитрук В.Г., Балицька П.Н., Шель Л.Й., Пасюк Р.М. Погрібченко** та інші; т. 66, а. с. 206-208; т. 126, а. с. 206-210; т. 150, а. с.124-126, т. 28, а. с. 71-73, т. 28, а. с. 115, 119; т. 173 а. с. 129-131

– **свідок Коломійцева С.В.** повідомила, що в період 1932-1933 років влада не випускала селян, які намагались покинути свої села, забираючи у них документи, що посвідчують особу. Навколо Києва був створений кордон з воєнізованих загонів, які забороняли людям з інших регіонів прибувати до міста. т. 28, а. с. 110-114

Про застосування репресій до голодуючого населення України:

– **свідок Савенко О.С.** зазначила, що люди збирали з поля колоски і їх за це забирали, судили. Полями їздили охоронці і кого ловили, у тих забирали все, що вони назбирали, та проганяли людей; т. 67, а. с. 73-76

– **свідок Щербак Н.Я.**, показала, що в 1932-1933 роки вона проживала в м. Обухові Київської області. Голодомор був спричинений штучною нестачею продуктів та їх вилученням радянською владою в зв'язку з політикою Сталіна, Кагановича, Постишева і керівництва України; т. 28, а. с. 74-77

Як вбачається з показань **свідка Маслюка Г.М.**, тих, хто перебував при владі, забезпечували продуктами харчування. В 1932-1933 роках голод існував тому, що представники радянської влади насильно примушували людей здавати все зерно та інші продукти харчування. До тих, хто не бажав здавати їх добровільно та приховував, приходили з обшуком і вилучали все силоміць; т. 149, а. с. 102-106

– **свідок Пирх Н.Х.** зазначила, що радянська влада на чолі з Й. Сталінінм створила всі умови для голоду: була проведена колективізація, встановлено великі податки та непомірні плани здачі хліба. Податки встановлювалися на утримання худоби, дерев, вони постійно збільшувалися. Збирати колоски на полі було заборонено, за це суворо карали. Її сусіда, який приховав хліб, представники радянської влади заарештували та ув'язнили. Багатьох українців з села заслали у Сибір за те, що вони чинили опір владі; т. 150, а. с. 98-101

– **свідок Дашко В.І.** показала, що починаючи з осені 1932 року за вказівкою влади до людей, що не бажали вступати у колгосп, приходила бригада так званих «активістів», які вилучали в них всі продукти харчування. Заможних селян «розкуркулювали», забирали все майно, виселяли з хат. У 1932 році священників двох церков, які були в селі, репресували, а будівлі церков розібрали; т. 323, а. с. 209-213

Подібні показання дали **свідки Дяк П.Д., Мироненко П.А.** та інші; т. 28, а. с. 135-138; т. 66, а. с. 243-245

– **свідок Бащенко Г.Т.** показала, що голова колгоспу Лапін видав селянам по 4 кг хліба за що його заарештували; т. 66, а. с. 72-74

– **свідок Яненко М.І.** дав показання, згідно з якими на території України були створені так звані «трійки», які засуджували людей до смертної кари, в тому числі за приховування продуктів. До смертної кари масово засуджувалися також українські письменники та посадовці різного рівня; т. 149, а. с. 5-9

– **свідок Вінніченко Л.П.** повідомила, що її дядька, комуніста, який відмовився виконувати злочинні накази радянської влади - забирати в селян продукти харчування, було засуджено та вислано в північні райони СРСР. Представники радянської влади діяли жорстоко по відношенню до українців; т. 150, а. с. 94-97

Як показала **свідок Суслук Є.Ф.**, в сусідніх селах жили євреї, які тримали свої крамниці, магазини, вони гарно жили, до них таке насильство, як до українців, не застосовувалось; т. 67, а. с. 83-85

– **свідок Самарська М.І.** розповіла, що за жменю зерна, яке вона взяла щоб прокормити матір та сестру, її заарештували і засудили на один рік позбавлення волі та тримали в тюрмі; т. 173, а. с. 105-107

Свідки Шльончик К.І. (т. 323, а. с. 127-131), **Коршак Г.К.** (т. 323, а. с. 144-147), **Копиш О.О.** (т. 2, а. с. 155-158), **Голуб К.І.** (т. 2, а. с. 166-169),

Дубина П.Д. (т. 2, а. с. 170-173), Усатий Д.Й. (т. 323, а. с. 174-177), Москаленко В.С. (т. 323, а. с. 190-194), Колесник Д.К. (т. 323, а. с. 199-203), Набок М.Т. (т. 323, а. с. 204-208), Сакун Г.В. (т. 323, а. с. 274-278), Юрченко В.П. (т. 323, а. с. 279-282) та інші дали подібні показання.

**Про здійснення експорту зерна та іншого збіжжя
за кордон під час Голодомору в Україні в 1932-1933 роках:**

– **свідок Шленськова Г.С.** показала, що все зерно відвозилось до колгоспу і охоронялось солдатами. Воно гнило, а в цей час люди пухли від голоду і поми-
рали просто неба на вулицях і в дворах; т. 67, а. с. 51-53

– **свідок Вільчинська З.В.** показала, що не зважаючи на голод державне
керівництво виконувало експортні зобов'язання; т. 66, а. с. 65-68

– **свідок Кошук К.Т.** показала, що все зерно звозили в колгосп, потім на
станцію і кудись вивозили. Не все встигли вивезти, велика кількість зерна
згнила, а люди пухли з голоду. Ніякої допомоги не надавалось і не приходило
ззовні. т. 66, а. с. 213-215

**Щодо обізнаності органів комуністичної влади про факти гострої нестачі
продовольства для населення України та про голодування людей:**

– **свідок Побуковська О.Л.** показала, що для виживання люди змушені
були харчуватися лободою, чечевицею, мерзлою картоплею. Діючі органи влади
знали про голод та смертність від нього але ні медичної, ні продуктової допо-
моги людям надано не було. Навпаки, радянська влада зробила все для того, щоб
залишити українців без їжі; т. 149, а. с. 36-39

– **свідок Цопенко Г.Ф.** повідомила, що в 1932-1933 роках в селі був стра-
шенний голодомор. Люди вмирали прямо на вулиці, біля будинків, на полі. Вона
бачила, як привезли повну підводу трупів і скинули їх в яму. Одна жінка була
живою і почала вибиратися з ями але ніхто не звертав на неї уваги, яму продо-
вжували засипати. В сусідньому домі проживали люди, які поїдали людей; т. 150,
а. с. 44-47

За даними, що містяться в показаннях **свідка Шехтман М.Л.**, в 1932-
1933 роках працювали радіо та газети, проте вони не висвічували жодної інфор-
мації щодо голоду; т. 149, а. с. 204-207

– **свідок Дзененко Л.Ф.** показала, що в селі Бурти протягом 1932-1933 років
від голоду щодня помирало в середньому п'ять і більше осіб, трупи яких на
підводі везли на старе кладовище, де їх скидали в ями та закопували по декілька
трупів разом. У ті роки в колгоспах була врожайність і було досить продук-
тів харчування. Голод був створений радянською владою штучно, країною тоді
керував Й. Сталін; т. 149, а. с. 119-122

Як показала **свідок Горбатюк Г.М.**, продовольча допомога надавалась тільки
голови сільської ради, а інші селяни самі, як могли, допомагали один одному;
т. 67, а. с. 28-30

– **свідок Оксенчук А.І.** повідомила, що були випадки людоїдства у селі
Новаки, сусідка поїла своїх дітей, після чого і сама померла.

Люди у той час їздили на дахах вагонів або на платформах у Білорусію і
обмінювали там різні власні речі на їжу. Батьки відправили її на потязі в Ленін-

град, в якому та в інших містах СРСР голоду не було. У той час добре жили лише «активісти», комуністи та представники радянської влади, бо вони отримували продуктові паї, грошове забезпечення, одяг та взуття; т. 125, а. с. 86-89

– **свідок Роговий О.І.** показав, що у постанові Політбюро ЦК КП(б)У «Про посилення хлібозаготівлі» від 18 листопада 1932 року вказувалось створювати на місцях бригади з «активістів». Ці «активісти» діяли не без користі для себе, конфіскували в жителів села останній їхній печений хліб; т. 66, а. с. 175-193

Аналогічні показання дали **свідки Мироненко П.А., Савенко О.С., Палій М.П.** та інші. т. 28, а. с. 135-138; т. 66, а. с. 234-238; т. 67, а. с. 73-76

Про відсутність голоду в суміжних з територією України районах Росії і Білорусі

– **свідок Мозгова Г.І.** повідомила, що в 20-30 роках в їх українському селі поселилося багато росіян, вони займали керівні посади в селищній адміністрації, партійних та радянських органах. У ті роки багато людей потай ходили в с. Кантеміровку, розташоване в Росії, бо там можна було придбати хліба, купити корову, чи вола, якщо хтось мав якісь гроші, тому що в Росії такого голоду не було; т. 173, а. с. 132-134

– **свідок Потапова М.В.** звернула увагу на те, що врожай у 1932 році був добрий але його увесь вивезли. Вони з батьком ходили пішки в с. Уразове Білгородської області Росії, де просили милостиню. В Росії такого голоду не було. Там люди взагалі не голодували, їли білий хліб з маслом. В її рідному селі під час голодомору померло до половини людей – самі українці; т. 173, а. с. 168-170

Схожі показання надала **свідок Палагута Г.В.** та інші. т. 173, а. с. 135-137

Про випадки та факти вчинення людоїдства і труподства в період 1932-1933 років:

– **свідок Ряба А.А.** показала, що в її селі від голоду померло чотириохсот українців, трупи яких збирали на підводи та вивозили ховати у загальних ямах на старому сільському кладовищі с. Русанів. Ями закопували лише тоді, коли вони доверху заповнювались трупами померлих від голоду людей, ніяких хрестів не ставили; т. 150, а. с. 5-7

– **свідок Безжон Л.Г.** зазначила, що трупи померлих від голоду закопували у загальних ямах; т. 150, а. с. 8-11

– **свідок Савчук І.П.** повідомив, що в Києві на Байковому кладовищі в 1932-1933 роках був пустир, на якому в загальних ямах ховали померлих від голоду, захоронення були масові; т. 150, а. с.81-82

– **свідок Карлович М.Н.** показала, що вони з братом ходили селом і жebraкували але їм ніхто нічого не давав, бо був голод. Під час голоду 1932-1933 років померло семеро дітей з її родини. Вони їли все що знаходили - траву, кору дерев. В селі люди пухли і помирили з голоду; т. 216, а. с. 106-108

– **свідок Лісovenко М.М.** стверджував, що для Сталіна Й.В. Україна була об'єктом переслідування; т. 287, а. с. 167-170

– **свідок Лапчинська Н.В.** показала, що прийнята 7 серпня 1932 року в розпал збирання врожаю постанова ЦВК і РНК СРСР, текст якої було підготов-

лено за безпосередньої участі Сталіна під впливом ситуації в Україні, стала основною юридичною підставою для винесення судами вироків. Охоплене голодом, масовими захворюваннями і зростаючою смертністю, українське село планували позбавити хліба. т. 287, а. с. 121-135

Про масову смертність від голоду та похідних від нього:

– **свідок Кравченко Ф.П.** показала, що в 1933 році в її селі загинуло близько шестиста чоловік; т. 173, а. с. 171-173

– **свідок Бермас Т.І.** показала, що в її рідному селі Березки розташоване місце масового поховання жертв Голодомору 1932-1933 рр. - близько двохсот жителів села; т. 217, а. с. 50-53

– **свідок Середик О.П.** повідомила, що в 1932 році її родину «розкуркулили». Сталін, Молотов, Каганович, Постишев, Косіор та Чубар створили умови, за яких у період 1932-1933 років в селі померло близько 800 українців. Внаслідок цього серед мешканців села Іванівка були випадки людодіства. т. 28, а. с. 48-54

Аналогічні свідчення щодо примусового вилучення продуктів харчування, смертності від голоду, вживання в їжу сурогатів дали свідки Сипати Н.Т.; Кулак О.К., Насон В.С., Соболь К.Я., Крюкова К.Я., Шабовти Є.А., Лук'яненко І. А., Малашенко В.В., Котляр І.А., Житник М.Г.,

Савенчук Г.І., Піуп О.Ю., Малець Г.О., Карпенко Г.М., Івашко Г.Д., Нікитенко А.І., Островецький М.Т., Борець Т.П., Ординська Г.М. та інші. т. 323, а. с. 1-5, 6-12, 13-18, 20-21, 22-26, 29-33, 39-43, 47-51, 52-56, 57-61, 62-66, 67-69, 70-74, 75-79, 84-86, 87-89, 90-94, 95-98, т. 28, а. с. 55-61

Таким чином, за свідченнями очевидців представниками більшовицької влади на місцях на людей накладалися зобов'язання виконувати непомірні плани хлібозаготівлі, за невиконання яких запроваджувалися «натуральні штрафи», обмежувалось вільне пересування селян за межі України з метою пошуку продовольства.

Водночас, в період 1932-1933 років озброєні загони, бригади та «активісти» під керівництвом уповноважених від органів комуністичної партії, голів сільрад у всіх областях України постійно проводили в селах обшуки за місцем проживання людей: в їх помешканнях та інших приміщеннях і присадибних земельних ділянках, під час яких забирали все знайдене зерно, насіння, майно, одяг, реманент, жорна, повністю вилучали продукти харчування, готову їжу тощо.

При цьому щодо мирного українського цивільного населення в селах масово застосовувалось насилля: побиття, репресії, арешти, блокування військами сіл, селищ і, навіть, адміністративних районів, занесених на «чорну дошку», а також кордонів України для недопущення виїзду населення за межі цих територій. Внаслідок цього люди були позбавлені доступу до продуктів харчування. У такий спосіб більшовицька влада вчиняла їх вбивство голодом.

Поряд з цим, систематичні та жорстокі репресивні заходи вживалися також до партійних і радянських керівників усіх рівнів, які висловлювали

свою незгоду з встановленими планами хлібозаготівлі і прагнули допомогти голодуючим українським селянам шляхом надання їм продуктів харчування з колгоспних фондів.

Крім цього, вина Сталіна (Джугашвілі) Й.В. в організації вчинення злочину геноциду підтверджується речовими доказами:

архівними документами: повідомленням Хатаєвича М.М. ЦК ВКП(б) від 12.03.1933 року про важке становище з продовольством і смертність від голоду в Дніпропетровській області (т. 8, а. с. 341-344); директивним листом від 7 грудня 1932 року № П 4731 з письмовою вказівкою Секретаря ЦК ВКП(б) Сталіна Й.В. про проведення репресій і призначення кримінального покарання керівникам Оріховського району Дніпропетровської області у виді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років та інше (т. 17, а. с. 285; т. 19, а. с. 30); телеграмою від 1 січня 1933 року Генеральному секретарю ЦК КП(б) Косіору С.В. з вказівкою про виконання постанови ЦК ВКП(б) «Про хлібозаготівлі в

Україні» (т. 7, а. с. 164); доповідною запискою Донецького обкому КП(б)У ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У від 18.05.1933 року про стан весняної сівби в області і про продовольчі труднощі у Старобельському районі (т. 9, а. с. 250-253) та іншими зазначеними вище документами (т. 7, а. с. 164, 167, 171-174, 206-207; т. 9, а. с. 149-150, 151-152, 153-154; т. 13, а. с. 23-27; т. 32, а. с. 111; т. 288, а. с. 125).

Вина Молотова (Скрябіна) В.М. в організації вчинення злочину геноциду підтверджується речовими доказами:

архівними документами: постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 30.10.1932 року «Про заходи посилення хлібозаготівлі», прийнятою за участю Молотова В.В. (т. 256, а. с. 147-154); постановою ЦК ВКП(б) та РНК Союзу РСР від 14.12.1932 року (т. 9, а. с. 23-27); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР до ЦК КП(б)У і РНК УСРР від 21.06.1933 року за підписами Сталіна і Молотова, в якій міститься категорична вимога про обов'язкове виконання плану річних зернопоставок державі всіма колгоспами, радгоспами та одноосібниками України (т. 7, а. с. 206-207); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР ЦК КП(б)У і РНК УСРР за підписами Сталіна Й.В. та Молотова В.М. від 09.04.1932 року «Про хід маслозаготівлі та експорт масла», яка містить у собі вимогу виконання плану маслозаготівлі для забезпечення експорту (т. 7, а. с. 215); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР до ЦК КП(б)У та РНК УСРР за підписами Молотова В.М. і Кагановича Л.М. з вказівками посилити темпи хлібозаготівлі (т. 7, а. с. 305-306);

телеграмою Молотова від 21.11.1932 року до обкомів КП(б)У про активізацію хлібозаготівельної кампанії (т. 7, а. с. 320-323) та іншими вищевказаними документами (т. 7, а. с. 171-174, 175-179, 200; т. 14, а. с. 184-186; т. 11, а. с. 52-54; т. 98, а. с. 86; т. 13, а. с. 22-27; т. 288, а. с. 125; т. 32, а. с. 111; т. 9, а. с. 151-152, 153-154).

**Вина Кагановича Л.М. в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР за підписом Кагановича Л.М. і Молотова В.М. до ЦК КП(б)У та РНК УСРР про посилення темпів хлібозаготівлі (т. 7, а. с. 305-306); листом Павлоградського райкому партії від 30.03.1933 року до Дніпропетровського обкому КП(б)У про голод та людоїдство в с. Межиріччя (т. 8, а. с. 348-351); постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 29.12.1932 року «Про розповсюдження на Дніпропетровську область заходів, прийнятих по відношенню до Одеської області», прийнятою за участю Л.М. Кагановича щодо застосування репресій, виселення за межі України, заслання в концтабір виключених з партії осіб (т. 9 а. с. 63); постановою Політбюро ЦК КП(б)У «Питання хлібозаготівлі» від 29.12.1932 року, прийнятою за участю Л.М. Кагановича, якою партійні організації та органи влади на місцях зобов'язані були вивезти в рахунок плану хлібозаготівлі все наявне в колгоспах зерно, в тому числі і насінневі фонди (т. 9, а. с. 64, 67) та іншими документами (т. 7, а. с. 303-304; т. 9, а. с. 63-67, 153-154)

**Вина Постишева П.П. в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: телеграмою до обкому КП(б)У від 08.12.1933 року за підписом Постишева П.П. про перебіг заготівлі буряків та попередження про судову відповідальність керівного складу за незабезпечення вивозу буряків з полів до кінця декади (т. 322, а. с.11-13); копією телеграми ЦК ВКП(б) ЦК КП(б)У від 18.09.1932 року за підписом Постишева, в якій від ЦК КП(б)У вимагалось повне виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року (т. 9, а. с. 111-113); листом начальника УХНУ УСРР Асаткіна від 22.04.1935 року «Про стан обліку населення в УСРР», в якому повідомляється про різке збільшення смертності в Україні в 1932-1933 роках (т. 9, а. с. 268-270); доповідною запискою ЦК КП(б)У до ЦК КП(б)У від 16.08.1933 року про стан громадського харчування та хлібоздачі в колгоспах Київській області (т. 8, а. с. 97-104); листом Київського обласного відділу ДПУ голові ДПУ УСРР від 12.03.1933 року про важке становище з продовольством і посилення смертності у ряді районів області (т. 8, а. с. 220-226); повідомленням ДПУ УСРР ЦК КП(б)У від 14.03.1933 року про важке становище з продовольством в с. Шапарське Новопокровського району Донецької області (т. 8, а. с. 227) та іншими вищевказаними документами (т. 98, а. с. 55, 106-107, 188; т. 9, а. с. 63-67).

**Вина Косіора С.В. в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: запискою по прямому проводу ЦК КП(б)У до Чернігівського обкому КП(б)У за підписом секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В. щодо надання дозволу на застосування судових заходів до саботажників (т. 317, а.

с. 84-86); витягом з протоколу № 90 засідання Політбюро ЦК КП(б)У від 11 грудня 1932 року «Про організацію хлібозаготівлі в одноосібному секторі», надісланим за підписом Косіора С.В. усім обкомам КП(б)У (т. 256, а. с. 131-134); телеграмою ЦК КП(б)У від 05.01.1933 року, надісланою за підписом Косіора С.В. обласним оргбюро КП(б)У, яка стосується умов прийняття до колгоспів одноосібників (т. 317, а. с. 226); постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 09.08.1932 року «Про заходи боротьби зі спекуляцією хлібом», надісланою за підписом секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В. секретарям обласних оргбюро КП(б)У для забезпечення заходів з усунення перекупщиків зерна та муки, притягнення до судової відповідальності одноосібників, які торгують хлібом на базарах (т. 318, а. с. 239-241) та іншими документами (т. 7, а. с. 61, 65-66, 67-71, 72-73, 74-75, 76-78, 79, 80-89, 94-95, 111, 170, 183-186, 189-191, 188, 202-203, 205, 243-254, 278-285, 345-346, 351, 381-383; т. 9, а. с. 62; т. 32, а. с. 109; т. 98, а. с. 55; т. 135, а. с. 76-78; т. 12, а. с. 261; т. 256, а. с. 131-134, 136).

**Вина Чубаря В.Я. в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: запискою ЦК КП(б)У і РНК УСРР обкому КП(б)У та облвиконкому від 06.12.1933 року про відрядження відповідальних працівників у занесені на «чорну дошку» села для нещадної боротьби з саботажниками, куркулями та іншими антирадянськими елементами, підписаною Секретарем ЦК КП(б)У Косіором С.В. і Головою РНК УСРР Чубарем В.Я. (т. 321, а. с. 10-12) та іншими вищевказаними документами (т. 7, а. с. 111, 188; т. 12, а. с. 61; т. 9, а. с. 74-76, 163-165; т. 14, а. с. 233-234, 235-236, 237; т. 15, а. с. 14-19; т. 256, а. с. 131-134, 136).

**Вина Хатаєвича М.М. в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: директивою ЦК КП(б)У та РНК УСРР партійним і радянським органам від 02.01.1933 року за підписом Хатаєвича М.М. і Чубаря В.Я. про добровільну видачу колгоспниками та одноосібниками прихованого ними хліба (т. 7, а. с. 165); директивним листом ЦК КП(б)У від 23.10.1932 року за підписом Хатаєвича М.М., направленим всім обкомам, міськпарткомом та райпарткомом КП(б)У з вказівками прийняти заходи до посилення надходжень хліба від одноосібників, шляхом застосування до них безумовних стягнень та інших засобів впливу (т. 7, а. с. 180-181); директивою ЦК КП(б)У та РНК УСРР на виконання директиви ЦК ВКП(б) і РНК СРСР від 23.01.1933 року у зв'язку з масовим виїздом селян за межі України, за підписом Хатаєвича М.М. та Чубаря В.Я., про заборону виїзду селянам з місць свого постійного перебування (т. 9, а. с. 163-165); доповідною запискою Павлоградського райкому партії Дніпропетровському обкому КП(б)У від 20.04.1933 року, що підтверджує обізнаність влади про тяжке становище в районі (т. 8 а. с. 283-287); листом секретаря Дніпропетровського обкому партії Хатаєвича М.М. ЦК ВКП(б) від 04.03.1933 року, який підтверджує факт інформування Сталіна Й.В. про важке становище з про-

довольством, про опухання та голодну смерть людей в УСРР (т. 8, а. с. 330-337); листом Мелітопольського райкому партії від 11.03.1933 року до Дніпропетровського обкому КП(б)У про погіршення продовольчого становища в районі (т. 8, а. с. 338-340); повідомленням Дніпропетровського обкому партії ЦК КП(б)У від 12.03.1933 року, яке вказує на поінформованість влади про важке становище з продовольством і стан смертності людей від голоду в області (т. 8, а. с. 341-344); спецдонесенням транспортного відділу ДПУ Катерининської залізниці від 12.03.1933 року Дніпропетровському обкому КП(б)У, що свідчить про факти смертей від голоду на залізничних вокзалах (т. 8, а. с. 345-347) та іншими вищевказаними документами (т. 9, а. с. 74-76; т. 9, а. с. 163-165).

Про спрямованість злочину геноциду саме проти частини української національної групи свідчить і такий факт. Відповідно до рішення Політбюро ЦК ВКП(б) і РНК СРСР на місце виморених голодом українців в Одеську, Дніпропетровську, Донецьку та Харківську області України була організовано переселена людність з Росії та Білорусії, тобто здійснювалась спланована заміна етнічного складу сільського населення в Україні.

Так, згідно з листом заступника завідуючого Донецьким обласним земельним управлінням Максимова до НКЗС УСРР про переселення мешканців Іванівської області (Росія) на Старобільщину від 13 жовтня 1933 року пропонувалося затвердити розподіл переселенців в кількості 3500 сімей колгоспників між чотирнадцятьма районами Старобільської групи, які за своїм положенням потребують негайного доприселення. т. 14, а. с. 45-46

У відповідності з постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 11 вересня 1933 року «Про доприселення в степові райони» визначено кількість у 22 000 родин переселенців з північних областей України та порядок їх переміщення до Дніпропетровської, Одеської і Донецької областей у 4 квартали 1933 року. Постановою РНК СРСР від 31 серпня 1933 року Всесоюзному переселенському комітету доручено до початку 1934 року організувати переселення в степові райони України 15-20 тисяч родин. т. 7, а. с. 363-366

Постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 23 вересня 1933 року «Про заходи по доприселенню в степові райони» прийнято рішення про утворення при облвиконкомах спеціальних комісій для вирішення всіх питань, пов'язаних з переселенням. т. 1, а. с. 361-362

Масова загибель людей в Україні в 1932-1933 роках внаслідок настання смерті від голоду, виснаження, недоїдання та похідних від них хвороб підтверджується висновками судово-медичних експертиз, проведених за архівними документами щодо реєстрації смертей:

у Вінницькій області (т. 91, а. с. 10-135, 137-207, 209-255; т. 92, а. с. 1-85, 87-204, 206-268; т. 93, а. с. 2-96, 98-222, 224-259; т. 94, а. с. 1-242; т. 95 а. с. 2-251, т. 96, а. с. 1-230);

у Дніпропетровській області (т. 103, а. с. 134-139);

у Донецькій області (т. 117, а. с. 320-331);

у Житомирській області (т. 133, а. с. 11-329);

у Запорізькій області (т. 140, а. с. 288-301);
в м. Києві та Київській області (т. 155, а. с. 10-109, 118-180);
у Кіровоградській області (т. 162, а. с. 17-150);
в Луганській області (т. 174, а. с. 159-163);
в Миколаївській області (т. 227, а. с. 199-203);
в Одеській області (т. 24, а. с. 303-316);
в Полтавській області (т. 254, а. с. 229-327);
у Сумській області (т. 261, а. с. 126-128);
в м. Харкові та області (т. 282, а. с. 67-241, т. 283, а. с. 8-148);
у Херсонській області (т. 290, а. с. 134-136);
у Хмельницькій області (т. 300, а. с. 163-266);
в Черкаській області (т. 316, а. с. 297-302);
в Чернігівській області (т. 325, а. с. 213-236).

Відповідно до Висновку судово-медичної експертизи від 26 жовтня 2009 року № 550, харчування являється одним з важливих джерел підтримки життєдіяльності організму людини. Існування людини без харчування (їжі) можливе протягом деякого часу.

Орієнтовна тривалість голодування людини (при умові вживання води) понад вісім тижнів може призвести до смерті. Голодування людини, особливо тривале, призводить до виникнення аліментарно обумовлених (пов'язаних з харчуванням) хвороб: гіповітамінозів, гіпомікроаліментозів, дистрофій тощо, які в кінцевому результаті призводять до смерті людини.

Смерть людини за умов голодування обумовлена дефіцитом чи відсутністю в раціонах людей основних нутрієнтів (поживних речовин): білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мікроелементів, за рахунок порушення метаболізму в організмі.

Несвоєчасне надання медичної допомоги голодуючим з метою виведення з стану голодування призводить, як правило, до функціональних та органічних порушень у їх організмі, внаслідок яких можливе обмеження життєдіяльності з наступним летальним кінцем. т. 330, а. с. 113-116

За матеріалами кримінальної справи вина Сталіна, Молотова, Кагановича та інших зазначених вище осіб в організації та вчиненні геноциду в Україні в 1932-1933 роках підтверджується також речовими доказами – архівними документами, які свідчать про виконання на місцях рішень вищого керівництва більшовицької партії:

Цілком таємним протоколом засідання Бюро Обкому КП(б)У в Київській області від 18 листопада 1932 року № 21 «Про хід виконання плану м'ясозаготівлі», за яким уповноважені та бригадири хлібозаготівлі в районах протягом 48 годин повинні прослідкувати за доведенням до кожного села остаточних планів здачі м'яса та зобов'язань - до кожного господарства; т. 144, а. с. 222- 224

Постановою Президії Київського обласного виконавчого комітету від 16 лютого 1933 року «Про перебіг м'ясозаготівлі в області», в якій констатують

вано незадовільний стан м'ясозаготівлі в 1 кварталі 1933 року, що на 13 лютого 1933 року становить 29, 2%, зокрема в секторах: радгоспами – 9, 4 %, колгоспними фермами – 2, 3%, одноосібниками – 32, 7%, колгоспниками – 27, 9 %. Із застосуванням санкцій, штрафів, безумовного вилучення м'яса тощо, вирішено вилучити м'ясо за твердими завданнями в трьохденний термін; т. 146, а. с. 42-43

Постановою Бюро Київського обкому КП (б)У від 28 липня 1933 року в якій містяться звіти про хід хлібозаготівлі та реалізації постанови обкому від 19.06.1933 р. по Бородянському району і про неприпустимі випадки зрізання колосків у районі та про посилення заходів безпеки; т. 144, а. с. 156-157

Постановою президії Київського обласного виконавчого комітету від 7 січня 1933 року «Про хлібозаготівлі на січень місяць 1933 року», якою зобов'язано райвиконкоми поводити рішучу боротьбу з виробництвом та торгівлею борошном жорно-ручного перемолу, застосовуючи такі заходи, як вилучення всіх жорен, хатніх млинів та притягуючи до карної відповідальності винних у таємному перемелуванні зерна; т. 146, а. с. 60

Копією постанови комісії при Київському обласному виконавчому комітеті від 21 грудня 1932 року «Про вивозку хліба з глибинних пунктів», в якій йдеться про необхідність забезпечення безперебійної вивозки хліба з глибинок на місця; т. 146, а. с. 61

Копією постанови Президії Київського обласного виконавчого комітету з 16 грудня 1932 року «Про перебіг хлібозаготівлі в області», якою ухвалено застосування репресій, що передбачені інструкціями РНК УСРР про організацію хлібозаготівлі. Обласній прокуратурі вказано забезпечити негайний розгляд судових справ, а райвиконкомам провести рішучу боротьбу з людьми, які мололи зерна на млинах, не включених до діючої мережі, на ручних жорнах тощо; т. 146, а. с. 62-63

Таємним циркуляром Головного управління РК Міліції УСРР від 22 вересня 1932 р. № 168/76 «Про посилення боротьби органів РК Міліції з особами, що порушують постанову Уряду про заборону продажу хліба нового врожаю до 15 січня 1933 р.», яким заборонявся продаж зерна до 15.01.33 р., що позбавляло селян можливості придбати необхідний для виживання хліб; т. 98, а. с. 72

Запискою № 029933 за підписом Генерального секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В., переданою по прямому проводу через представника ДПУ секретарям обкомів, щодо необхідності збільшення кількості репресій, порушення кримінальних справ відносно осіб, які приховують хліб і зривають заготівлі, та швидкого виконання вироків у таких справах; т. 98, а. с. 87-88

Зведенням Чернігівського облоргбюро КП(б)У до ЦК КП(б)У від 17.01.1933 року, підписаним секретарем облоргбюро Маркітаном, про виконання плану хлібозаготівлі одноосібниками за рахунок виключно прихованого хліба; т. 317, а. с. 31

Актом від 18 лютого 1933 року про вилучення головою Широківської сільради у колгоспника Панасенка П.І. «прихованого хліба» та інших продуктів харчування: картоплі, пшениці, кукурудзи, проса, борошна, горіха, соняшника, в загальній кількості 8, 27 центнерів; т. 98, а. с. 198

Актом від 23 березня 1933 року про вилучення головою Ново-Миколаївської селищної ради та уповноваженим райпарткому прихованого хліба і продуктів харчування (квасолі, картоплі, кукурудзи) у громадян Воб'яченка К. і Воб'яченка М.; т. 98, а. с. 198

Постановою Політбюро ЦК КП(б)У та Президії ЦКК «Про Драбівську справу» від 7 травня 1932 року, якою підтверджено рішення Київського облбюро КП(б)У про розпуск Драбівського бюро райпарткому, передбачені арешти колишніх керівних працівників цього району, проведення чистки районного радянського апарату тощо; т. 7, а. с. 338-340

Постановою бюро Миколаївського міського комітету КП(б)У від 23 грудня 1932 року щодо вилучення натуральних фондів у колгоспах, у т.ч. насінневих; т. 212, а. с. 53-55

Постановою Одеського обласного виконавчого комітету від 31 грудня 1932 р. «Про ув'язнення в концтабір колишніх членів КП(б)У», згідно з якою ухвалено рішення про заключення в концтабір на різні строки «за саботаж хлібозаготівлі та зраду інтересам партії» колишніх членів партії Одеської парторганізації, виключених постановою обкому від 30 грудня в кількості 50 чоловік; т. 212, а. с. 93

Постановою Бюро міськпарткому «Про заходи щодо посилення хлібозаготівлі у Миколаївському приміському районі» від 23 листопада 1932 року, згідно з якою заборонялось витратити будь-які натуральні фонди в колгоспах; т. 214, а. с. 141-142

Телеграмою Чернігівського облоргбюро КП(б)У ЦК КП(б)У від 23 січня 1933 року за підписом секретаря облоргбюро Маркітана «Про застосування репресивних заходів для виконання хлібозаготівлі», в якій вказано про посилення темпів хлібозаготівлі шляхом застосування заходів репресивного характеру в Бобровицькому, Буринському, Варвинському, Бубновському, Недригайлівському, Прилуцькому та Роменському районах Чернігівської області; т. 317, а. с. 49

Листом прокурора Найвищого суду від 20 липня 1933 року № 1325/т про притягнення до кримінальної відповідальності колгоспників та одноосібників за зрізання колосків на своїх власних городах; т. 98, а. с. 172

Листом прокурора Дніпропетровської області, т. в. о. голови облсуду та т. в. о. завідуючого Оргінстром від 12 липня 1933 року № 261-135-263, адресованому всім прокурорам та суддям Дніпропетровської області про вчасне застосування репресій; т. 98, а. с. 173-176

Актами від 15 і 18 січня 1933 року про вилучення всього майна в Макара Яблукова та Федора Багона за невиконання плану контрактації і приховування під пільку хліба і картоплі, та іншими документами; т. 98, а. с. 178, 179

Скаргю жителя с. Хотова Київської приміської смуги Мироненка В.Я. до ВУЦВК від 30 липня 1932 року про примусове усупільнення колгоспом його власної худоби. т. 146, а. с. 118-119

Листом голови міськради № 886 до всіх сільрад району щодо посилення роботи з хлібозаготівлі серед одноосібників, негайного застосування репресій до колгоспів, занесених на «чорну дошку»; т. 98, а. с. 181

Актом від 23 березня 1932 року комісії Ново-Олександрівської сільради про вилучення та «повну реалізацію» майна гр. Шевченка П.О. за невиконання плану хлібозаготівлі; т. 98, а. с. 182

Пам'яткою за 1932 рік партпрацівникам, які виїжджають в села приміської смуги з метою проведення перевірок ходу поточних господарсько-політичних кампаній; т. 147, а. с. 89-90

Оперативним зведенням начальника оперативної трійки начальника Миколаївського окружного відділу ДПУ про надання дозволу на арешт і вислання родин, які підлягають «розкуркулюванню», та виселення населення у сільрадах Варварівського району; т. 212, а. с. 81-83

Постановою від 9 лютого 1932 року IV сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету XII скликання «Про утворення обласних виконавчих комітетів на території УСРР» згідно з якою було утворено п'ять областей, а саме: Харківську, Київську, Вінницьку, Дніпропетровську, Одеську, з адміністративно-територіальними одиницями, що увійшли до їх складу, та адміністративно-територіальними одиницями Донбасу, безпосередньо підпорядкованих центру; т. 11, а. с. 276-282

Наказом ОДПУ від 2 квітня 1932 року № 290т (м. Москва) «О выделении работников по линии ЭКО в штатах райотделений и упразднении экономуполномоченных», згідно з яким навесні 1932 року посиленна увага органів радянської влади до економічної сфери й сільського господарства, зокрема органів ОДП. Впроваджувались нові штатні одиниці в райвідділах ДПУ, які мали здійснювати свою роботу в певних галузях народного господарства через зростання промислових підприємств місцевого і союзного значення. При розгортанні мережі радгоспів і МТС у всіх районних відділах були виділені окремі уповноважені з економічної роботи; т. 26, а. с. 114-117

Наказом ОДПУ № 0017 від 25 січня 1933 року (м. Москва) «Об организации Политотделов в МТС, совхозах и учреждения в них должности замначполитотдела по работе с ОГПУ». За цим наказом органами ОДПУ на виконання рішення ЦК ВКП(б) організовувались політичні відділи при кожному МТС, колгоспі та радгоспі, яким було поставлено завдання здійснювати безпосередню боротьбу з контрреволюційними проявами на всій території колгоспів, які обслуговуються МТС, а також радгоспів; т. 26, а. с. 44

Листом секретаря Одеського обкому КП(б)У секретарю Миколаївського міськпарткому від 27 березня 1933 року про заходи щодо розгортання боротьби з децентралізацією хлібозаготівлі всередині районів, а також створення трійок у складі секретаря райпарткома, голови райвиконкома і уповноваженого ДПУ; т. 212, а. с. 84-85

Резолюцією бюро Миколаївського міського комітету КП(б)У від 4 серпня 1932 року про притягнення до відповідальності керівників с. Балабанівка Миколаївського району за зрив плану хлібозаготівлі; т. 212, а. с. 100-101

Циркуляром ДПУ УСРР № 164/СПО від 19 червня 1933 року «О чекистском обслуживании колхозов», який спрямовано усім начальникам облвідділів, начальникам міськрайвідділів, райуповноваженим ДПУ і замначполітвідділів МТС по ДПУ з роз'ясненням положень директиви з організації агентурної сітки в колгоспах та МТС, що їх обслуговують, на підставі розробленого плану; т. 26, а. с. 105

Циркуляром ДПУ УСРР № 308/СПО від 5 грудня 1933 року (м. Харків) «Об обслуживании весеннего сева», спрямованим усім начальникам обласних відді-

лів, прикордонних загонів, ДТО, міських районних відділів, райуповноваженим ДПУ УРСР, заступникам начальників політвідділів МТС і радгоспів, від яких вимагалось посилити агентурну роботу, створити агентурний апарат для проникнення в контрреволюційне підпілля і виявити плани і наміри організованої контрреволюції; т. 26, а. с. 107-112

Наказом ОДПУ №1138/с від 8 грудня 1932 року (м. Москва) «Об агентурно-оперативной работе в деревне», в якому зазначено про те, що так званий контрреволюційний елемент обрав організацію саботажу хлібозаготівлі в якості основної форми боротьби з більшовицькою владою та наголошено про необхідність активізації агентурної роботи на селі; т. 26, а. с. 38-41

Наказом ОДПУ № 0022 від 29 січня 1933 року (м. Москва) «Об усилении агентурно-оперативной работы по контрреволюционным элементам города, связанным с деревней» та іншими документами; т. 26, а. с. 45

Для забезпечення виконання злочинних намірів вчинення геноциду владою вживалися заходи щодо створення партійного активу на місцях. Так, постановою секретаріату Миколаївського міськпарткому від 3 травня 1933 року передбачалося затвердження норм для забезпечення керівних органів села, починаючи з травня до 15 липня 1933 року. Даною постановою встановлено норми забезпечення продуктами харчування керівного складу села; т. 212, а. с. 143

Листом Матвееву А.О. від брата від 20 березня 1932 року, в якому повідомляється про протизаконні дії місцевої влади щодо бідняцьких господарств на селі та працівників у місті: непомірні податки, вилучення одягу, арешт за несплату податків; т. 212, а. с. 117-120

Заявою Гавриленко С.П. до відділу заготівлі Миколаївської міськради від 7 січня 1933 року про повернення неповнолітнім дітям-сиротам зерна, відібраного у нього бригадою Богоявленської сільради під час обшуку; т. 213, а. с. 20

Відомостями про наявність у Березанському зерносховищі заготовленого збіжжя станом на 21 вересня 1932 року; т. 148, а. с. 69

Відомостями, які містять дані про кількість збіжжя у зерносховищі «Заготзерно» станції Переяславська станом на 22 вересня 1932 року; т. 148 а. с. 70

Інформаційним оглядом стану концентрації та виконання Одеською контролю «Експортхліб» планів завантаження пароплавів у період з 16 до 21 листопада 1932 року, згідно з яким в 3 портах області перебувало 15 хлібних пароплавів, завантажених в Одесі 25 000 тон зерна, в Миколаєві – 32 000 тон, в Херсоні – 12 000 тон хліба; т. 214, а. с. 43-47

Доповідною запискою керівника групи соціального побуту Київського МКК–РСІ «Заславської» до обласного КК–РСІ про збільшення у м. Києві кількості безпритульних дітей (підкидьків), особливо віком від 1 до 4-х років. За даними записки, починаючи з січня 1932 року кількість таких дітей щомісячно збільшувалася: у січні їх було 34, в лютому – 98, у березні – 103, в квітні – 144, у травні – 227, в червні – 223, у липні – 155. Під час обстеження виявлені неприпустимі факти недбайливого ставлення до дітей (бруд, скучення у великій кількості трупів померлих дітей тощо). Майже всі діти прибули з районів та області, притік яких збільшувався: у травні – 502, у червні – 1454, у липні – 852 осіб; т. 144, а. с. 99-100

Постановою Президії колегії Київської МКК від 13 вересня 1932 року «В справі забезпечення безпритульних дітей в системі «Охматдит» в якій вказано

про факти підкидання дітей, віком до 4-х років, та збільшення їх смертності. Зазначено про видачу адміністрацією інституту «Охматдиту» розпорядження не ховати трупи померлих дітей по одному, а збирати їх у великій кількості для одночасного поховання; т. 144, а. с. 96-98

Постановою Президії Київської міськради XI-го скликання від 3 лютого 1933 р. «Про ліквідацію безпритульності», в пунктах 9 і 10 якої відзначено великий вплив дітей з периферії, що становить 68 % від наявної кількості безпритульних; т. 144, а. с. 210 - 211

Звітом про роботу комісії з боротьби з безпритульністю при президії Київської міськради з 1 вересня до 6 листопада 1932 року, в якому зазначено про виявлення та розміщення 2368 безпритульних дітей. На вузлових станціях організовано загороджувальні загони для припинення напливу безпритульних залізницею. Згідно з даними ДСІ, вплив безпритульних збільшується орієнтовно на 500 чоловік щомісяця. Карантини-приймальники перевантажені на 200-300 %; т. 146, а. с. 180-184

Протоколом засідання секретаріату Миколаївського міськкому КП(б)У від 24 квітня 1933 року про заборону видавати хліб для громадського харчування у дні, коли колгоспники не виходили на роботу в поле. Крім цього органам суду, ДПУ та міліції на місцях запропоновано притягати до відповідальності керівний склад колгоспів за порушення даного рішення; т. 1, а. с. 154

Наказом ДПУ УСРР від 15 січня 1933 року № 15 щодо групових проривів родин у бік Польщі та іншими аналогічними наказами, в яких містяться відомості про групове порушення кордону на р. Дністер і спроби втечі людей до Польщі (Накази ДПУ від 7 червня 1933 року № 247т і № 248); т. 26, а. с. 150-152, 153, 154

Наказом ОДПУ від 14 липня 1932 року № 645/с (м. Москва) «Об увеличении численности Погранохраны ПП ОГПУ БССР», згідно з яким кількість Прикордонної охорони ПП ОДПУ БРСР збільшена на 3000 осіб. Даний наказ свідчить про те, що вказане рішення було прийняте у зв'язку з постійним зростанням кількості випадків незаконного перетинання кордону голодуючим населенням України. т. 26, а. с. 120

Злочин геноциду в Україні підтверджується також речовими доказами – документами, що свідчать про здійснення експорту збіжжя з країни в 1932-1933 роках:

телеграмою заступника голови Ради праці і оборони СРСР з Москви в Харків до ЦК КП(б)У та «Експортхлібу» в Україні від 27 серпня 1932 року за № 95628, в якій вказувалось, що встановлений Урядом план відвантаження в серпні в порти 190 000 тон зерна виконаний лише в обсязі 20 000 тон. Від партійного керівництва в Україні вимагалось негайно забезпечити відвантаження до кінця місяця, в першу чергу, 30 000 тон пшениці, 20 000 тон ячменя та 10 000 тон жита, про необхідність прискорення відвантаження з України на експорт 170 000 тонн зерна ячменю; т. 7, а. с. 216

Постановою бюро Миколаївського міськпарткому «Про завантаження експортних хлібних пароплавів» від 15 грудня 1933 року, якою встановлені добові норми завезення хліба на елеватор для забезпечення завантаження пароплавів в порту до 25 грудня 1933 року. т. 212, а. с. 107

Даними про кораблі, які пройшли через Миколаївський порт в січні-грудні 1932 року, вивозячи зерно з України за кордон; т. 211, а. с. 177 – 184, 186- 188

Даними про кораблі, які були завантажені зерном в Миколаївському порту в січні – грудні 1933 року; т. 211, а. с. 185, 189-196

Планом вивозу з СРСР експортних вантажів у 3-му кварталі 1932 року, згідно з яким встановлено об'єми відвантаження хлібних вантажів та іншого збіжжя з портів міст Херсону і Миколаєва. Вказані дані свідчать про експорт хліба у 3 квартали:

– з Херсонського порту – 90 000 тон. Порти призначення: Франція, Італія, Єгипет, Греція;

– з Миколаївського порту – 253 000 тон. Порти призначення: Північна Америка, Німеччина, Голландія; т. 211, а. с. 199

Відомістю про завантаження пшеницею, житом, ячменем, вівсом, кукурудзою та іншими зерновими, а також крупами, всього у кількості 339 312 675 кг, пароплавів в Миколаєвському морському порту у 1933 році. Завантаження проведено повністю в Миколаєві на 41 пароплав, довантажено в інших портах 14 пароплавів. З них, 42 іноземних пароплава для Західної Європи, 6 пароплавів для Далекого Східного краю, 1 радянський пароплав і 6 радянських пароплавів теж для Західної Європи; т. 211, а. с. 208-211

Постановою Миколаївського міськпарткому «Про заходи щодо завантаження експортних суден хлібом» від 20 листопада 1933 року, згідно з якою вирішено щоденно вести графік завезення на елеватор 6 000 тон зерна для забезпечення завантаження 5 пароплавів, які чекають на рейді; т. 214, а. с. 81 іншими архівними документами.

Боротьба сталінського тоталітарного режиму з «українським національно-визвольним рухом» також підтверджується:

речовими доказами: архівними документами, - порушеннями ДПУ груповими кримінальними справами проти «Спілки визволення України» («СВУ», 1929-1930 рр.), «Контрреволюційної шкідницької організації в сільському господарстві України» (1930 р.), «Військово-офіцерської контрреволюційної організації» (1930-1931 рр.), «Українського національного центру» («УНЦ», 1930-1932 рр.), «Трудової селянської партії» («ТСП», 1931 р.), «Української військової організації» («УВО», 1932-1933 рр.) та інших; т. 22, а. с. 121-144

Крім цього, за даними **Висновку судово-психологічної експертизи від 17 грудня 2009 року № 10588**, внаслідок створення життєвих умов, що призвели до тривалого голодування і позбавлення можливості харчуватися (період 1932-1933 років в Україні), у людей відбувалися зміни психологічного стану, що могло призводити людину до вчинення самогубств, вбивств з метою людоїдства та труподства померлих близьких родичів чи інших людей.

Голод є одним з могутніших факторів, що впливає на психіку та усю поведінку людини, відчуття голоду та його переживання - єдиний психофізіологічний процес.

У людей внаслідок пережитого ними Голодомору в Україні в 1932-1933 роках міг відбуватися злам психіки, оскільки тривале повне голоду-

вання викликає занепад сил, виснаження, апатію, деморалізує поведінку (призводить до психологічного зламу); т. 330, а. с. 126-130

Згідно з даними, що містяться у Висновку Інституту соціальної та політичної психології АПН України від 30 листопада 2009 року № 02-15/409, у період 1932-1933 років велика кількість людей в Україні зазнавала значних фізичних і психологічних страждань внаслідок тривалого масового недоїдання і голоду.

Дії сталінського тоталітарного режиму в період 30-х років двадцятого століття мали ознаки політичної технології, вони спричинили злам психіки населення, що проживало на території України; такий психічний злам має віддалені наслідки, такі як психологічна травма для його безпосередніх жертв та ознаки трансгенераційної передачі подальшим поколінням (особливості цих психологічних наслідків та способи їх подолання нащадками в третньому поколінні потребують спеціальних досліджень).

Відбувалося депресування і послаблення голодом практично всіх чинників, що детермінують поведінку людини (детермінаторів): самозбереження, порогів ризику, репродуктивного статевого потягу, релігійних, моральних, естетичних почуттів тощо. т. 330, а. с. 134-152

Підтвердженням умисного створення в Україні в 1932-1933 роках життєвих умов, розрахованих на знищення частини української національної групи як такої, є встановлені чисельні факти вчинення на її території таких асоціальних явищ як людоджерство. Це підтверджується речовими доказами – 1022 кримінальними справами за фактами людоджерства і труподжерства, вчиненими у різних областях України саме у 1932-1933 роках і тільки в цей період. т. 24, а. с. 1-123, 124-246, т. 25, а. с. 106, 153

Смертність людей від голоду в 1932-1933 роках підтверджується речовими доказами - Книгами реєстрації актів про смерть в період 1932-1933 років, у кількості 3186 шт., які збереглися на даний час в Україні, та протоколами їх оглядів, під час проведення яких встановлено факт зростання смертності населення від голоду та похідних від нього хвороб у період 1932-1933 років.

В Україні встановлено 857 масових поховань жертв геноциду

т. 68, а. с. 2-78, 82-85, 90-93, 98-101, 104-107, 110-114; т. 102, а. с. 10-19; т. 127, а. с. 3; т. 139, а. с. 1-10; т. 151, а. с. 1-5, 7-13, 15-21, 23-28, 30-36, 38-45, 47-52, 54-59, 61-65, 67-73, 75-80, 82-86, 88-92, 94-99, 101-107, 109-114, 116-122, 124-129; т. 162, а. с. 1-12; т. 174, а. с. 8, 40, 47-49, 58, 92-99, 107, 111-114; т. 217, а. с. 1-159, т. 218, а. с. 1-177; т. 236, а. с. 1-174; т. 237, а. с. 259-260; т. 250, а. с. 1-297; т. 251 а. с. 1-257; т. 259, а. с. 1 - 95; т. 261, а. с. 52-59; т. 272, а. с. 1-257; т. 290, а. с. 2, 7-11; т. 299, а. с. 1-209; т. 301, а. с. 2-6; т. 326, а. с. 76-82, 87-93; т. 309, а. с. 1-208; т. 310, а. с. 1-240; т. 311, а. с. 1-214; т. 312, а. с. 1-247

Крім цього досудовим слідством отримано документальні підтвердження подій в УСРР під час Голодомору, які засвідчені в доповідях італійських консульств у Харкові, Києві, Одесі, Ленінграді й посольства у Москві за 1932-1935 роки. Зокрема, в повідомленні італійського консула у Харкові Сержіо Граденіго Посольству Італії у Москві «Про голод і українське питання» від 31 травня

1933 року № 474/106 вказано: «Голод і далі шаленіє і нищить людей, і просто неможливо збагнути, як може світ залишатися байдужим до такого лиха і як міжнародна преса може спокійно спостерігати масове вбивство, яке організував радянський уряд. Не має жодного сумніву в тому, що це голод штучний і спеціально створений для того, щоб «провчити селян». «Етнографічний матеріал має бути переінакшений», - цинічно заявив один високий посадовець в місцевому ДПУ. Шляхом варварських реквізицій московський уряд створив не просто нестачу харчів (це було б надто м'яко сказано), він створив таку ситуацію, за якої цілком відсутні засоби існування для української сільської місцевості, на Кубані й на Середній Волзі». т. 38, а. с. 1-6, 7-132, 133

Підтвердженням вчинення геноциду проти частини української національної групи є також документи дипломатичних установ Німеччини в період 1932-1934 роки з повідомленнями про дії більшовицького режиму в УСРР та інші архівні документи. т. 39, а. с. 1-296

Згідно з даними **Висновку судової комплексної історико-правової експертизи від 28 грудня 2009 року**, внаслідок цілеспрямованих системних дій вищого керівництва СРСР та УСРР в Україні протягом другої половини 1932 року – першої половини 1933 року було вчинено злочин, передбачений частиною 1 статті 442 Кримінального кодексу України. Вищим партійно-радянським керівництвом ухвалювались та виконувались рішення, спрямовані на навмисне позбавлення жителів сільської місцевості України всіх продуктів харчування і доступу їх до їжі, що спричинило масове вбивство голодом представників частини української національної групи як такої, оскільки абсолютну більшість сільської людності складали українці, а абсолютну більшість українців становили селяни.

На території Радянської України були навмисно створені життєві умови, розраховані на знищення частини українських селян, як питомої складової української національної групи, що становить ознаку злочину геноциду, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України. т. 330, а. с. 175-251

Таким чином, досудовим слідством у кримінальній справі встановлено, що злочин геноциду в Україні в 1932-1933 роках було організовано і вчинено керівниками комуністичної більшовицької партії, що входили до складу ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, а саме: *Сталіним* (Джугашвілі) *Й.В.*, *Молотовим* (Скрябіним) *В.М.*, *Кагановичем* *Л.М.*, *Постишевим* *П.П.*, *Косіором* *С.В.*, *Чубарем* *В.Я.* і *Хатаєвичем* *М.М.*

На підставі викладеного, враховуючи, що злочин геноциду організовано і вчинено *Сталіним* *Й.В.*, *Молотовим* *В.М.*, *Кагановичем* *Л.М.*, *Косіором* *С.В.*, *Чубарем* *В.Я.*, *Постишевим* *П.П.*, *Хатаєвичем* *М.М.*, які є померлими, і тому притягнути їх до кримінальної відповідальності неможливо, а провадження розслідування у кримінальній справі було необхідним для встановлення всіх обставин вчиненого злочину, керуючись ст. ст. 1 і 2 Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього», ст. 7 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, Конвенцією ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» від 26 листопада 1968 року, ст. 62 Конституції України, п. 8 ч. 1 ст. 6, п. 2 ч. 1 ст. 34, ст. 130 Кримінально-процесуального

кодексу України, орган досудового слідства, узгодивши своє рішення з Генеральною прокуратурою України, направив кримінальну справу на розгляд Апеляційного суду міста Києва згідно з чинним кримінально-процесуальним законодавством.

Заслухавши доповідь прокурора Доценко О.М., яка вважає за необхідне закрити кримінальну справу на підставі п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України в зв'язку зі смертю Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В. М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаевича М.М., що, як зазначено у висновку органу досудового слідства, вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 КК України, перевіrivши матеріалами справи викладені в постанові органу досудового слідства від 29 грудня 2009 року фактичні обставини організації та вчинення впродовж 1932-1933 років злочину геноциду проти частини української національної групи апеляційний суд констатує наступне

Приводами та підставами до порушення кримінальної справи за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках стали Звернення народних депутатів України Омельченка Г.О., Чорноволенка О.В., Голови Асоціації дослідників голодоморів в Україні Лук'яненко Л.Г., Голови товариства «Меморіал» ім. В.Стуса Круцика Р.М., Голови Українського інституту національної пам'яті Юхновського І.Р. і Заяви громадян України Глуховської А.Н., Носенка А.П., Васильєвої Г.М., Соломки В.Т., Манька М.Є., Метли П.А. та Красовської Г.К., в яких містяться повідомлення про злочин геноциду, а також достатні фактичні дані про вчинення на території України в період 1932-1933 років злочину геноциду шляхом штучно створеного Голодомору, які містяться в матеріалах перевірки вказаних заяв і звернень, проведеної Службою безпеки України. т. 1, а. с. 30-34

Відповідно до вимог ст. 97 КПК України Служба безпеки України, яка згідно з п. 3 ст. 24 Закону «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ є також органом дізнання та досудового слідства, правомірно прийняла вказані Звернення та Заяви, що містять повідомлення про злочин геноциду, і за результатами дослідчої перевірки порушила дану кримінальну справу саме за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, на які вказують фактичні обставини, виявлені під час її проведення.

Підстав для прийняття іншого, передбаченого статтею 97 КПК України рішення, як то: *– відмовлення в порушенні даної кримінальної справи чи направлення Заяв і Звернень, що містять в собі повідомлення про злочин геноциду, до інших правоохоронних органів та державних органів і відомств у справі немає, оскільки згідно з положеннями частини третьої статті 112 КПК України у справі про злочин, передбачений статтею 442 КК України, досудове слідство провадиться слідчими органів Служби безпеки України.*

25.05.2009 року на своїй прес-конференції керівники та представники Прес-служби СБУ повідомили про порушення кримінальної справи за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках, тобто за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

Статтю 236-7 Кримінально-процесуального кодексу України передбачено, що *«постанова органу дізнання, слідчого, прокурора про порушення кримінальної справи щодо конкретної особи чи за фактом вчинення злочину може бути оскаржена до місцевого суду за місцем розташування органу або роботи посадової особи, яка винесла постанову, з дотриманням правил підсудності»*.

Зазначені вище постанови слідчих Головного слідчого управління Служби безпеки України: від 22 травня 2009 року - **про порушення кримінальної справи за фактом вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України** – геноцид та від 25 грудня 2009 року – **про порушення кримінальної справи відносно Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаевича М.М.** за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, ніким не оскаржені.

Статтями 213 і 214 Кримінально-процесуального кодексу України передбачені підстави та порядок закриття кримінальної справи на стадії досудового слідства, зокрема за обставинами, зазначеними у статті 6 цього Кодексу.

Згідно з вимогами пункту третього частини першої статті 229 Кримінально-процесуального кодексу України, перевіrivши кримінальну справу, прокурор або його заступник закриває її, склавши про це постанову з додержанням вимог статті 214 цього Кодексу.

Ні орган досудового слідства, ні прокурор вказаними наданими їм процесуальними повноваженнями не скористалися, дійшовши зазначеного вище висновку про те, що рішення у справі має бути постановлене саме судом.

На переконання апеляційного суду, рішення органу досудового слідства про направлення даної кримінальної справи на розгляд Апеляційного суду м. Києва є обґрунтованим і законним з таких підстав.

У практиці вітчизняного кримінального судочинства вказана кримінальна справа є абсолютно унікальною, такою, яка має особливу процесуальну специфіку.

Унікальність і специфіка даної кримінальної справи пояснюється відомими процесуальними причинами - фактом смерті зазначених в ній осіб, які вчинили злочин геноциду, в зв'язку з чим вона підлягає закриттю, (п. 8, ч. 1 ст. 6 КПК) та тими прогалинами і недоліками, які об'єктивно існують у кримінально-процесуальному законодавстві України.

Відповідно до вимог статті 62 Конституції України «особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду».

Таким чином, незважаючи на те, що особи, які за висновком органу досудового слідства організували та безпосередньо вчинили злочин геноциду частини української національної групи, померли, враховуючи правову значимість рішення органу досудового слідства в справі про те, що даний злочин мав місце і його вчинили саме Сталін (Джугашвілі) Й.В., Молотов (Скрябін) В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаевич М.М., дане рішення повинно бути перевірене судом, оскільки згідно з поло-

женнями частини другої статті 124 Конституції України **«юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі».**

Статтею VI Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року **«Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього»** також передбачено, що **«особи, звинувачені в здійсненні геноциду чи інших перерахованих у статті III діянь** (вони також наведені в диспозиції частини першої статті 442 КК України), **повинні бути суджені компетентним судом тієї держави, на території якої було вчинено це діяння...».**

Санкцією ч. 1 ст. 442 КК України передбачене покарання за вчинення злочину геноциду, в тому числі у виді довічного позбавлення волі.

Відповідно до положень пункту другої частини першої статті 34 КПК України апеляційним судам областей, Республіки Крим, міст Севастополя та Києва підсудні кримінальні справи про злочини, за вчинення яких передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі.

Таким чином, вказані положення вітчизняного законодавства та Конвенції 1948 року, ратифікованої УСРР 22 липня 1954 року, свідчать про правильність та правову виваженість позиції, згідно з якою питання про перевірку викладених в кримінальній справі фактичних обставин вчинення злочину геноциду частини української національної групи і висновків органу досудового слідства щодо них та постановлення рішення про закриття справи має вирішувати саме суд, в даному випадку Апеляційний суд міста Києва.

Крім того, викладені в статті VI Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року положення виключають підсудність даної кримінальної справи суду іншої країни, в т. ч. і Російської Федерації, в столиці якої - Москві - в період 1932-1933 років прийнята низка рішень, внаслідок виконання яких було штучно створено Голодомор в Україні, як масштабний засіб вчинення злочину геноциду частини української національної групи, оскільки **справа має розглядатися «компетентним судом тієї держави, на території якої було вчинено це діяння...».**

Як вбачається з матеріалів справи, саме цими положеннями даної Конвенції керувалася Служба безпеки України, порушуючи та розслідуючи кримінальну справу за ч. 1 ст. 442 КК України.

Доводи органу досудового слідства про зворотну дію статті 442 КК України на період вчинення в Україні злочину геноциду шляхом Голодомору 1932-1933 років ґрунтуються на наступних положеннях національного та міжнародного законодавства

Статтею 58 Конституції України встановлене загальне правило, згідно з яким **«закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи».**

Дані конституційні положення знайшли своє відображення у статті 5 Кримінального кодексу України: **«Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі».**

Разом з тим, відповідно до вимог частини п'ятої статті 49 Кримінального кодексу України **давність,** як підстава для звільнення від кримінальної відповідальності (рівно як підстава для визнання факту вчинення злочину)

«не застосовується у разі вчинення злочинів проти миру та безпеки людства, передбачених у статтях 437-439 і частині першій статті 442 цього Кодексу».

Стаття 442: «Геноцид», міститься в Розділі XX Кримінального кодексу України: «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного порядку».

Сутність зазначеного національного законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за вчинення злочину геноциду, відповідає положенням міжнародного законодавства, яким передбачена кримінальна відповідальність за злочини проти миру та безпеки людства, базується на ньому і повністю з ним узгоджується.

Відповідно до Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» **Статтею 1 Закону України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні» від 28.11.2006 року № 376-V визначено: «Голодомор 1932-1933 років в Україні є геноцидом Українського народу».**

Статтею 7 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Конвенцією ООН «Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства» від 26 листопада 1968 року, ратифікованою УСРР 25 березня 1969 р. (ст. 1), передбачено, що **геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де були вчинені (ст. 1 Конвенції).**

Згідно із статтею 9 Конституції України вказані міжнародні нормативно-правові акти є частиною національного законодавства України, оскільки згода на їх обов'язковість надана Верховною Радою України. Їх положення відповідають суті статей 21 і 24 Конституції України, згідно з якими **«усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є не відчуженими та непорушними»** (ст. 21), **«Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані»** (ч. 2, ст. 24).

Таким чином, відсутні будь-які правові заборони для застосування частини першої статті 442 Кримінального кодексу України у зворотному часі щодо дій Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича, Кагановича Лазаря Мойсейовича, Постишева Павла Петровича, Косіора Станіслава Вікентійовича, Чубаря Власа Яковича, та Хатаєвича Менделя Марковича з організації та безпосереднього вчинення геноциду частини української національної групи шляхом штучно створеного ними Голодомору в Україні в 1932-1933 роках, як це зазначено у висновку Головного слідчого управління Служби безпеки України.

Даний висновок апеляційного суду ґрунтується також на наступному.

У Преамбулі Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» йдеться про те, що цивілізований світ засуджує геноцид як «огидне нещастя», від якого необхідно рятувати людство,

та визнає, що *«протягом всієї історії геноцид завдавав великих втрат людству»*.

За змістом статті 1 Конвенції **геноцид** незалежно від того, чи відбувається він у мирний, чи воєнний час, є злочином, що порушує норми міжнародного права і проти якого країни (договірні сторони) зобов'язуються вживати заходів попередження та карати за його здійснення.

Перевіривши викладені в постанові органу досудового слідства фактичні обставини справи апеляційний суд на підставі ретельного аналізу та всебічної оцінки зібраних в ній доказів в їх сукупності, зазначає про доведеність та обґрунтованість викладених в постанові висновків про вчинення Сталінінм Й.В., Молотовим В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я., Хатаєвичем М.М. злочину, який правильно кваліфіковано за ч. 1 ст. 442 КК України як геноцид частини української національної групи.

Суть та ознаки злочину «геноцид» викладено у формулюванні початкової частини статті II Конвенції 1948 р., відповідно до якої *«геноцид означає... акти, вчинені з наміром знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку»*.

Доктриною та практикою міжнародного права загально визнано, що для кваліфікації злочинних дій як геноцид необхідно довести наявність у суб'єкта злочину спеціального наміру (*dolus specialis*) знищити лише визначену у Конвенції групу і спрямованість його злочинної поведінки проти визначеної групи як такої.

Відтак, - геноцид відрізняється від інших злочинів проти людяності, по-перше, якістю наміру, а не кількістю жертв, по-друге, спрямованістю не проти людей взагалі, а проти чітко окресленого кола різновидів людських груп, по-третє, спрямованістю не проти окремих членів таких груп, а проти груп як таких.

За змістом диспозиції ч. 1 ст. 442 КК України **об'єктом даного злочину є безпека існування тієї чи іншої національної, етнічної, расової або релігійної групи**.

Таким чином, для геноциду характерним є те, що члени груп, визначених у Конвенції 1948 р., рівно як і в частині першій статті 442 Кримінального кодексу України, знищуються, частково чи повністю, через їхню приналежність до таких груп.

Отже, етнічний склад учасників злочину геноциду не є його юридичною ознакою, а відтак - не впливає на кваліфікацію конкретних встановлених органом досудового слідства протиправних діянь Сталіна, Кагановича, Молотова, Постишева, Косіора, Чубаря і Хатаєвича як злочину геноциду.

Встановленими фактичними обставинами справи доведено, що **об'єктом злочинних дій вказаних в постанові осіб була саме безпека існування частини української національної групи**, що підтверджується зібраними і перевіреними доказами створення для неї життєвих умов, розрахованих на її часткове фізичне винищення шляхом здійснення в Україні Голодомором, внаслідок чого було знищено 3 млн. 941 тис. осіб.

За нормами чинного українського національного та міжнародного законодавства національна група (**нація**) - це така, що історично склалася, стійка

спільнота людей, для якої характерні спільна територія, економічні зв'язки, своя мова, відмінні особливості побуту, культури, духовності.

Частина української національної групи, проти якої у 1932-1933 роках було спрямовано злочин геноциду, повністю відповідає усім зазначеним ознакам.

Об'єктивна сторона злочину геноциду, передбаченого частиною першої статті 442 КК України, у справі також визначена. Встановлені дії, внаслідок вчинення яких шляхом штучного створення життєвих умов, що призвели до Голодомору у 1932-1933 роках, була знищена частина української національної групи.

Зібраними органом досудового слідства фактичними даними підтверджено, що організований та вчинений Сталіним (Джугашвілі) Й.В., Молотовим (Скрябіним) В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я. і Хагаєвичем М.М. злочин геноциду був спрямований не проти представників інших національностей, які теж постраждали від Голодомору 1932-1933 років але в набагато меншій кількості, ніж етнічні українці, а саме проти частини української нації.

Беззаперечно доведено, що Голодомор вказаними особами було сплановано і здійснено як один з етапів спецоперації проти частини української національної групи як такої, оскільки саме українська нація, а не національні меншини, виступала суб'єктом державотворчого самовизначення і лише вона могла реалізувати закріплене Конституцією СРСР 1924 року право на самовизначення шляхом виходу з СРСР і утвердження незалежної української держави. Саме тому безпосереднім об'єктом Голодомору 1932-1933 років стала українська національна група та її питомий складник - українські селяни.

За встановленими органом досудового слідства обставинами справи головні ролі в ідеологічному забезпеченні, плануванні, організації і здійсненні злочину геноциду належали неукраїнській інтернаціональній групі, яка, зокрема, складалася із Сталіна, Кагановича, Молотова, Постишева, Косіора і Хагаєвича.

Участь в даній групі серед вказаних осіб етнічного українця Чубаря жодним чином не впливає на кваліфікацію даного злочину, вчиненого шляхом штучно створеного ними в Україні в період 1932-1933 років Голодомору, як геноциду, оскільки ні національне кримінальне законодавство, ні міжнародне кримінальне право, в першу чергу зазначені вище Конвенції, не обумовлюють його кваліфікацію (як і жодного іншого злочину) національною приналежністю злочинця.

Конвенція 1948 року та положення частини першої статті 442 Кримінального кодексу України не пов'язують кваліфікацію конкретних випадків геноциду з національністю осіб, що його здійснили.

У Статті IV Конвенції про запобігання злочину геноциду і покарання за нього, прийнятій 9 грудня 1948 року, лише передбачено: *«Особи, що здійснюють геноцид або будь-які інші з перелічених у ст. III діянь, підлягають покаранню незалежно від того, чи є вони відповідальними за конституцією правителями, посадовими чи приватними особами».*

Суб'єкт злочину, передбаченого статтею 442 КК України, загальний.

На наявність складу злочину немає значення, чи вчинено його представником так званої титульної нації або національної меншини, європейської раси або

негроїдної, віруючим або атеїстом. Так само немає значення, чи належать суб'єкт злочину і потерпілі до однієї раси, національності, етносу, конфесії.

За фаволою даної кримінальної справи **органом досудового слідства визначені також суб'єкти злочину**, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України: Сталін (Джугашвілі) Й.В., Молотов (Скрябін) В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М.

Органом досудового слідства - Службою безпеки України встановлено, що ідеологом, замовником і організатором Голодомору в Україні в період 1932-1933 років, як засобу вчинення злочину геноциду, був Сталін, який відіграв керівну і ключову роль у плануванні злочину, формуванні механізму його вчинення і контролю за його здійсненням. Як Генеральний секретар ЦК ВКП(б), якому підкорялося Політбюро, Сталін був ініціатором усіх, викладених вище принципових партійних рішень з організації Голодомору в Україні.

Спеціалізованими складовими центрального механізму здійснення Голодомору в Україні були надзвичайні хлібозаготівельні комісії, створені за рішеннями Політбюро ЦК ВКП(б), на чолі яких стояли особи з найближчого оточення Сталіна.

Головою такої спеціалізованої комісії в Україні було призначено В. Молотова (Скрябіна), члена Політбюро ЦК ВКП(б), Голову Ради народних комісарів СРСР. В роботі даної спеціалізованої комісії, склад якої не було чітко визначено, брав фактичну участь Л. Каганович, член Політбюро, секретар та завідувач сільгоспвідділу ЦК ВКП(б), який був вихідцем з України, знав стан справ на Україні і в 1925-1928 рр. був Генеральним секретарем ЦК КП(б)У.

Поряд з Кагановичем спеціальні функції в Україні виконував П. Постишев. Відповідно до постанови ЦК ВКП(б) і РНК СРСР «Про хлібозаготівлі на Україні» від 19 грудня 1932 р. їм обом разом із республіканським керівництвом було доручено вжити усі необхідні заходи для виконання непомірних та згубних для сільською населення України планів хлібозаготівлі. Як встановлено, саме з цією метою Каганович і Постишев перебували в Україні з 20 до 29 грудня 1932 року. З січня 1933 року Постишева було призначено другим секретарем ЦК КП(б)У і першим секретарем Харківського обкому КП(б)У (водночас до лютого 1934 року він залишався секретарем ЦК ВКП(б)). Будучи наближеною до Сталіна особою, він фактично контролював першого секретаря КП(б)У Косіора. Забезпечуючи виконання нереальних планів хлібозаготівлі і, тим самим, фактично організовуючи Голодомор, Постишев відіграв вирішальну роль у придушенні національного ухилу в КП(б)У, нейтралізуючи та піддаючи репресіям тих представників більшовицької партії, які виступали проти непомірної хлібозаготівлі.

Косіор - перший секретар КП(б)У, Чубар - голова Ради народних комісарів УСРР та Хатаєвич, у період з жовтня 1932 року до січня 1933 року - другий секретар ЦК КП(б)У, а з 29 січня 1933 року - перший секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У, поряд з іншими керівниками обласних та районних комітетів Комуністичної партії більшовиків Радянського Союзу і України, головами райвиконкомів, уповноваженими обкомів КП(б)У та керівниками Державного Політичного Управління (ДПУ) УСРР, матеріали відносно яких постановою від 28 грудня 2009 року виділені із кримінальної справи в окреме провадження (т. 330, а. с. 252-253), входили до українського республіканського ядра організа-

торів Голодомору 1932-1933 років і є безпосередніми виконавцями злочину геноциду, вчиненого відносно частини української національної групи.

При цьому з метою посилення контролю за виконанням ними злочинних рішень Сталіна та підвладного йому Політбюро ВКП(б) і Ради народних комісарів СРСР, спрямованих на організацію та вчинення Голодомору в Україні, перші особи українського республіканського керівництва водночас входили до вищих союзних партійних органів: С. Косіор був членом Політбюро ЦК ВКП(б) з 1930 року, В. Чубар - кандидатом у члени Політбюро ЦК ВКП(б) у 1926-1935 роках.

З суб'єктивної сторони злочин, передбачений статтею 442 КК України, характеризується виною у вигляді прямого умислу.

Спеціальною ознакою геноциду у зазначених в частині першій цієї статті формах є **мета - повне або часткове знищення будь-якої національної, етнічної, расової або релігійної групи.**

Доведено, що параметри українського Голодомору відповідають вимогам положень Конвенції 1948 р.

Органом досудового слідства з усією повнотою та всебічністю встановлено спеціальний намір Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В. М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. - знищення частини саме української (а не будь-якої іншої) національної групи і об'єктивно доведено, що цей намір стосувався саме частини української національної групи як такої.

Причини і мотиви вчинення злочину геноциду (придушення національно-визвольного руху українського селянства та недопущення побудови незалежної української держави), питання про те, де (територія України) і коли (1932-1933 рр.) було вчинено злочин також знайшли своє підтвердження в матеріалах справи.

На підставі ретельного аналізу та всебічної оцінки викладених в постанові фактичних обставин вчинення злочину геноциду, сукупності доказів, що його підтверджують, та висновків про те, що його було вчинено Сталіним Й.В., Молотовим В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я. і Хатаєвичем М.М. з прямим умислом, а саме - з метою знищити частину української національної групи в особі українського селянства, апеляційний суд констатує, що органом досудового слідства **встановлена і доведена суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.**

Таким чином, немає жодних законних підстав для закриття кримінальної справи за відсутністю події злочину чи за відсутністю в діях Сталіна Й.В., Молотова В.М., Кагановича Л.М., Косіора С.В., Чубаря В.Я., Постишева П.П. і Хатаєвича М.М. складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України (п. п. 1, 2 ч. 1 ст. 6 КПК України).

За даними, що містяться у Листі ДЗНД СБ України від 25 грудня 2009 року № 5/1/1-22941 Сталін Й.В. помер 5 березня 1953 року, Молотов В.М. помер 8 листопада 1986 року, Каганович Л.М. помер 25 липня 1991 року, Косіор С.В. помер (розстріляний) 26 лютого 1939 року, Чубар В.Я. помер (розстріляний) 26 лютого 1939 року, Постишев П.П. помер (розстріляний) 26 лютого

1939 року, Хатаєвич М.М. помер (розстріляний) 27 жовтня 1937 року. т. 329, а. с. 158-159; т. 10, а. с. 138

Згідно з п. 8 ч. 1 ст. 6 Кримінально-процесуального кодексу України кримінальна справа, порушена щодо померлого, підлягає закриттю.

Відповідно до вимог статті 237 Кримінально-процесуального кодексу України: «Питання, які з'ясовуються суддею при попередньому розгляді справи» суддя, зокрема, з'ясовує таке питання: **чи немає підстав для закриття справи.**

Відповідно до частини першої статті 248 КПК України «при наявності обставин, передбачених статтею 6... цього Кодексу, суддя своєю мотивованою постановою закриває справу...».

Розглянувши кримінальну справу на стадії попереднього розгляду та дійшовши висновку про необхідність закриття кримінальної справи за вказаних підстав, апеляційний суд зазначає, що вона не може бути призначена до судового розгляду колегією суддів, оскільки такий розгляд відносно осіб, що померли, не передбачений чинним кримінально-процесуальним законодавством України, за винятком зазначених у п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України випадків, коли провадження в справі є необхідним для реабілітації померлого або відновлення справи щодо інших осіб за ново виявленими обставинами.

Обвинувачення Сталіну Й.В., Молотову В.М., Кагановичу Л.М., Постишеву П.П., Косіору С.В., Чубарю В.Я. і Хатаєвичу М.М. за ч. 1 ст. 442 КК України органом досудового слідства не пред'являлось і не могло бути пред'явлене в зв'язку з їх смертю. З цих причин обвинувальний висновок у справі не складався.

Підстав для реабілітації Сталіна Й.В., Молотова В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. немає, обвинувальний вирок відносно них у даній кримінальній справі не постановлено. Крім того, органом досудового слідства встановлено і доведено, що вони вчинили злочин, який кваліфіковано за ч. 1 ст. 442 КК України.

Апеляційний суд також констатує про відсутність передбачених статтею 246 КПК України підстав до повернення кримінальної справи на додаткове розслідування, оскільки з урахуванням специфіки справи досудове слідство в ній проведено повно і всебічно, а за його результатами органом досудового слідства, як вже зазначалось, постановлене об'єктивне і законне рішення про направлення кримінальної справи на розгляд Апеляційного суду міста Києва, якому і належить її закрити.

На підставі викладеного, керуючись п. 8 ч. 1 ст. 6, ст. ст. 240 і 248
Кримінально-процесуального кодексу України, апеляційний суд

П О С Т А Н О В И В:

Закрити кримінальну справу, порушену за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках відносно Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, Молотова (Скрябіна) Вячеслава Михайловича, Кагановича Лазаря Мойсейовича, Постишева Павла Петровича, Косіора Станіслава Вікентійовича, Чубаря Власа Яковича і Хатаєвича Менделя Марковича, в зв'язку з їх смертю,

які за висновком органу досудового слідства - Головного слідчого управління Служби безпеки України - з метою придушення національно-визвольного руху в Україні та недопущення побудови і утвердження незалежної української держави, шляхом створення життєвих умов, розрахованих на фізичне винищення частини українців спланованим ними Голодомором 1932-1933 років, умисно організували геноцид частини української національної групи, внаслідок чого було знищено 3 млн. 941 тис. осіб, тобто безпосередньо вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

На постанову протягом семи діб з дня її винесення можуть бути подані касаційні скарги, а прокурором - касаційне подання до Верховного Суду України.

Суддя судової колегії
у кримінальних справах
Апеляційного суду міста Києва

В.М. Скавронік